

Zdravotně
sociální fakulta
Faculty of Health
and Social Studies

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta Zdravotně sociální
Katedra sociální práce

Bakalářská práce

Dobrovolnictví a motivace k němu z
pohledu studentů
Zdravotně sociální fakulty a studentů
Ekonomické fakulty.

Vypracovala: Bc. Leona Bezstarostiová
Vedoucí práce: Mgr. Šárka Pechková

České Budějovice 2015

Abstrakt

Bakalářská práce s názvem *Dobrovolnictví a motivace k němu z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty a studentů Ekonomické fakulty* má za cíl porovnat faktory, které souvisí s motivací k vykonávání dobrovolnictví u studentů Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma) a studentů Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání, prezenční forma) na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

V teoretické části se bakalářská práce věnuje vymezení pojmů souvisejících s dobrovolnictvím, jako například dobrovolnictví, dobrovolník, historie dobrovolnictví a význam dobrovolnictví v etapách života jedince. Dále vymezuje motivaci a ukazuje přístupy k motivaci dobrovolníků, které jsou využity v praktické části bakalářské práce.

V praktické části bakalářské práce byly pro dosažení cíle formulovány tři výzkumné otázky. K zodpovězení výzkumných otázek byl využit jak kvantitativní, tak kvalitativní výzkum. Kvantitativní výzkum probíhal metodou dotazování, technikou dotazník. Pro kvalitativní výzkum, byla zvolena metoda dotazování, technika rozhovor.

Kapitoly Výsledky a Diskuse výsledků ukazují, že studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma se věnují dobrovolnictví častěji, než studenti Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Obchodní podnikání, prezenční forma. Dále tyto kapitoly poukazují na rozdíly v motivaci mezi zkoumanými studenty.

Výsledky bakalářské práce mohou sloužit dobrovolnickým centrům jako informační materiál pro propagaci a nábor dobrovolníků z řad studentů vybraných fakult a oborů.

Klíčová slova: Dobrovolnictví, prosociální chování, motivace, Inventář funkcí dobrovolnictví, Sociální práce ve veřejné správě, Obchodní podnikání.

Abstract

Bachelor thesis is entitled „Volunteering and Motivation for It from the Point of View of Students of the Faculty of Health and Social Studies and Students of the Faculty of Economics”, aims to compare factors, which are related to motivation to perform volunteering among students of the Faculty of Health and Social Studies (Social Work in Public Administration, full-time study) and students of the Faculty of Economics (Management of Commerce, full-time study) from University of South Bohemia in České Budějovice.

The theoretical part of the Thesis deals with the definition of terms related to volunteering, such as volunteering, volunteer, history of volunteering and the importance of volunteering in various stages of life of the individual. Furthermore, this Thesis defines motivation factors and shows attitude to motivation of volunteers that are used in the practical part of the Thesis.

In the practical part of the Thesis three research questions were formulated to achieve the objective. Quantitative and qualitative researches were used to answer the research questions. Quantitative research was conducted by interviewing, a technique questionnaire. For qualitative research the method of questioning was used, interview technique.

The chapter Results and Discussion of Results proves that students of the Faculty of Health and Social Studies of University of South Bohemia České Budějovice specialized in Social Work in Public Administration, full-time study perform volunteering more often than students of the Faculty of Economics of University of South Bohemia in České Budějovice specialized in Management of Commerce, full-time study. Furthermore, these chapters highlight the differences in motivation among the students questioned.

The results of this Thesis can serve to volunteer centers as information material for promotion and recruitment of volunteers among students studying selected faculties and specializations.

Key words: Volunteering, Prosocial behavior, Motivation, Volunteer Function Inventory, Social Work in Public Administration, Management of Commerce.

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to – v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne

.....

(jméno a příjmení)

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala především vedoucí této bakalářské práce paní Mgr. Šárce Pechkové za její cenné rady a veškerý čas, který mi věnovala. Dále bych chtěla poděkovat mé rodině a přátelům, kteří mi byli oporou a motivovali mne k lepším výsledkům.

Obsah

Úvod.....	9
1 Současný stav	10
1.1 Dobrovolnictví	10
1.1.1 Historie dobrovolnictví	11
1.1.2 Dobrovolnictví a legislativa ČR	13
1.1.3 Modely dobrovolnictví	14
1.1.4 Formy dobrovolnictví	15
1.1.5 Oblasti dobrovolnictví	16
1.2 Dobrovolník	19
1.3 Dobrovolnictví v etapách života jedince.....	19
1.4 Dobrovolnictví a prosociální chování	20
1.5 Motivace.....	21
1.6 Pohledy na motivaci	22
1.6.1 Psychologický pohled	22
1.6.2 Sociologický pohled	23
1.7 Motivace dobrovolníků	24
1.7.1 Funkcionální přístup k motivaci dobrovolníků.....	24
1.7.2 Motivace dle NROS a AGNES.....	25
1.8 Souvislost mezi studovaným oborem a dobrovolnictvím	26
2 Cíl práce a výzkumné otázky	27
3 Metodika práce	28
3.1 Výzkumný nástroj	28
3.2 Výzkumný soubor	29
3.3 Sběr dat.....	29
3.4 Zpracování dat.....	30
4 Výsledky.....	32
4.1 Kvantitativní výzkum.....	32
4.2 Kvalitativní výzkum.....	43

5	Diskuse výsledků.....	51
5.1	Doporučení.....	57
6	Závěr.....	59
	Seznam zdrojů.....	61
	Seznam grafů	67
	Seznam obrázků.....	67
	Seznam tabulek	68
	Seznam příloh	68
	Přílohy.....	69

Seznam použitých zkratk

ZSF SPP – Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma.

FEK OPP – Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Obchodní podnikání, prezenční forma.

VFI – Volunteer Functions Inventory; Inventář funkcí dobrovolnictví.

Úvod

Název této bakalářské práce zní *Dobrovolnictví a motivace k němu z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty a studentů Ekonomické fakulty*. Téma dobrovolnictví a motivace si autorka vybrala zejména proto, že je jí dobrovolnictví blízké a jakožto studentku sociálního a zároveň studentku ekonomického směru ji dále zajímalo, jaké jsou rozdíly v motivaci k výkonu dobrovolnictví mezi studenty sociálního a ekonomického zaměření. Dalším důvodem byla její stáž v Bruselu, kde se zúčastnila několika konferencí na téma dobrovolnictví. Dobrovolnictví je tedy aktuálním tématem, kterému se věnují i nejvyšší představitelé z řad Evropské komise, či Evropského parlamentu.

Člověk se dobrovolnictví věnuje na základě prosociálního chování. K prosociálnímu chování patří mimo jiné i pojem motivace, aneb proč vykonáváme dobročinnou činnost. Motivace je soubor vnitřních a vnějších motivů, které nás vedou k dosažení kýženého stavu, který je často doprovázen pocitem spokojenosti.

Cílem bakalářské práce je porovnání faktorů, které souvisí s motivací k vykonávání dobrovolnictví u studentů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma a studentů Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Obchodní podnikání, prezenční forma.

V první části se čtenář seznámí s teoretickým rámcem bakalářské práce. První část je tedy částí teoretickou a čtenář v ní nalezne zejména vymezení pojmů dobrovolnictví, dobrovolník, prosociální chování a motivace.

V druhé, tedy praktické části bude naplněn cíl práce vlastním výzkumem. Pro dosažení cíle budou zvoleny výzkumné otázky. Odpovědi na tyto otázky budou nalezeny pomocí kvantitativního i kvalitativního výzkumu.

Výsledky bakalářské práce mohou sloužit dobrovolnickým centrům jako informační materiál pro propagaci a nábor dobrovolníků z řad studentů vybraných studijních oborů.

1 Současný stav

V této části bakalářské práce budou popsána teoretická východiska práce.

1.1 Dobrovolnictví

Pojem dobrovolnictví je velmi rozmanitý, neboť jeho chápání se vyvíjelo během historie, vyvíjí se i během našeho života, dokonce představy každého z nás, ať se jedná o laika či odborníka, se liší. V psychologické literatuře bývá dobrovolnictví definováno jako forma prosociálního chování. Penner (2002, s. 448) píše, že dobrovolnictví je „*dlouhodobé, plánované prosociální chování, které přináší prospěch cizím osobám a které se objevuje v organizovaném prostředí.*“

Svůj náhled na tento pojem představují i dobrovolnické organizace. Za všechny zde bude uveden názor české organizace HESTIA, která uvádí, že dobrovolnictví je veřejně prospěšná činnost, která je chápána jako ochota jedince dát část svých sil a svého volného času ve prospěch lidí, či organizací, aniž by s příjemcem pomoci byl vázán jakýmkoliv vazbami. Z této činnosti má přínos nejen příjemce, ale i ten, kdo dobrovolnou činnost poskytuje. Přínos pro poskytovatele dobrovolnictví je zejména ve formě přátelství, zkušeností, dovedností a někdy i částečného řešení problému nezaměstnanosti (HESTIA, 2014).

Ve Všeobecné deklaraci o dobrovolnictví se píše, že „*Dobrovolnictví je základním stovebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva – touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny.*“ (Dobrovolnik.cz, 2014a)

Seneca v knize O dobrodiních, která byla nalezena jako nejstarší pramen, který se zmiňuje o dobrovolnictví, respektive dobrodiní, uvádí: „*Laskavé jednání působící radost a pociťující radost z tohoto působení uplatňujícího se v tom, co člověk činí ochotně a ze spontánního sklonu*“ (Seneca, 1992, str. 26).

Dle Matouška (2003) je dobrovolnictví neplacená nekariérní činnost, kterou lidé provádějí proto, že chtějí pomoci ostatním. Dle stejného autora spočívá dobrovolnictví v poskytnutí části svého volného času a vlastních dovedností pro veřejně prospěšnou činnost. Křesťanské sdružení mladých lidí YMCA (2007) doplňuje, že dobrovolnictví je časově a obsahově vymezeno.

Podstatu dobrovolnictví vystihuje i tato definice: „*Dobrovolnictví není obět, ale přirozený projev občanské zralosti. Přináší konkrétní pomoc tomu, kdo ji potřebuje, ale zároveň poskytuje dobrovolníkovi pocit smysluplnosti, je zdrojem nových zkušeností a dovedností a obohacem v mezilidských vztazích*“ (Tošner, Sozanská, 2006, str. 18).

Dle Janíčkové a Zmeškalové (2011) je dobrovolnictví stavebním prvkem společnosti a skrze něj se uskutečňují nejvznešenější touhy lidstva (touha po bezpečí, míru, příležitosti, svobodě a spravedlnosti).

Ze všech těchto definic lze jasně vyčíst to, co shrnují Dekker a Halman (2012), dobrovolnictví je poskytováno ve prospěch druhých, nepovinně a zdarma.

1.1.1 Historie dobrovolnictví

Dobrovolnictví je spjato s úrovní a vyspělostí společnosti. Pro ukázkou vývoje bude tato podkapitola věnována velmi stručně, dávné historii dobrovolnictví ve světě. Poté přejde v historii dobrovolnictví na území Českých zemí, která je pro nás významnější.

Dobrovolnictví se prolíná dějinami již od starověku, kdy vznikaly a vyvíjely se nové civilizace a s nimi civilizované lidstvo. Dobrovolnictví tehdy pramenilo z náboženství a vycházelo z povinností věřícího člověka. Dobrovolná činnost patřila k mravním ctnostem. Tato koncepce pohází již ze starého Egypta a byla přijata i křesťany (Matoušek, 2012).

Historie dobrovolnictví v Českých zemích

Historickým milníkem bylo dle Friče a kol. (2001a) 19. století, kdy vznikaly vlastenecké spolky, na jejichž chodu se zejména v západních zemích nepodílela církev.

Rozkvět dobročinnosti lze pozorovat po vzniku samostatného Československa (r. 1918), kdy začaly vznikat nejrůznější organizace. Dle Krátké a Pernicové (2011) se o tomto období hovoří jako o zlatém věku neziskového sektoru.

V těchto letech vykazovala Československá republika stejný, nebo minimálně podobný vzorec dobrovolnictví, jako většina zemí západní Evropy a USA (Frič, Pospíšilová a kol., 2010). V této době také vznikaly „pobočky“ zahraničních neziskových organizací, jako například Skaut a Československý červený kříž (Frič a kol., 2001b).

Tento rozvoj utlumila a následně přerušila 2. světová válka a poté vznik socialistického státu. Díky komunismu bylo v Čechách výrazně ovlivněno chápání a přístup k dobrovolnictví (Krátká a Pernicová, 2011). Jelikož se vládnoucí komunistická strana snažila potlačit církev, byly od roku 1951 systematicky rušeny všechny církevní organizace, které se věnovaly sociální a charitativní činnosti (Tošner, Sozanská, 2006). Do podvědomí lidí se dostalo i poněkud opačné vnímání dobrovolnictví, jelikož se ve své podstatě nejednalo o činnost zcela dobrovolnou, nýbrž o tzv. brigády. Dekker a Halman (2012) vymezují tuto skutečnost jako paradoxní fenomén povinného dobrovolnictví, které bylo vnuceno občanům státními institucemi.

Znovuobnovení dobrovolnické oblasti pomohl až rok 1989 a to zejména v institucionální oblasti. Federálním shromážděním byl přijat zákon č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, který poskytl právní rámec pro fungování občanských sdružení (Krátká a Pernicová, 2011). Švestková (2005) uvádí, že byly přijaty normy upravující fungování neziskových organizací a dále vznikala celá řada nových organizací (kulturní, dětské, sportovní), které stavěly svoji činnost na pomoci dobrovolníků.

Rok 2001 byl Organizací spojených národů vyhlášen Mezinárodním rokem dobrovolníků. Cílem tohoto roku bylo zejména podpořit dobrovolnickou činnost, ocenit a zviditelnit dosavadní úspěchy dobrovolníků. Dále v tomto roce vyzvala OSN členské státy ke zlepšení právních podmínek pro výkon dobrovolnictví (OSN, 2005).

Česká republika na výzvy OSN reagovala přijetím zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě a o změně některých zákonů (dále zákon o dobrovolnické službě). Tento zákon bude rozebrán v následující kapitole (1.1.2) určené legislativě. Dle Horákové (2001) byla ČR jednou z prvních zemí, které přijetím zákona o dobrovolnictví učinily významný krok pro zlepšení právních podmínek pro výkon dobrovolnictví.

V Evropě byl pak rok 2011 vyhlášen Evropským rokem dobrovolnictví, jehož cílem bylo vytvoření příznivého prostředí pro dobrovolnickou činnost, její ocenění a uznání a dále zlepšení kvality a zvyšování povědomí o hodnotě a významu dobrovolnictví (MŠMT, 2014). Autorce se bohužel nepodařilo najít žádnou souhrnnou výroční zprávu, která by informovala o výsledcích Evropského roku dobrovolnictví.

1.1.2 Dobrovolnictví a legislativa ČR

Šojdrová (2007) uvádí, že dobrovolnictví nevzniká proto, že v dané zemi existuje zákon, ale proto, že ve státě existují lidé, kteří se mu chtějí věnovat. Legislativa může být těmito lidem pouze oporou v jejich činnosti.

Stejná autorka uvádí, že díky tlaku ze strany neziskových organizací se začalo o vzniku zákona, který by dobrovolnictví upravoval uvažovat i v České republice. Vhodnou příležitostí k diskusi o zákoně o dobrovolnictví se, jak již bylo zmíněno výše, stal Mezinárodní rok dobrovolníků (2001). Dne 20. června 2001 předložila vláda návrh právní úpravy dobrovolné služby. Na to byl v roce 2002 schválen zákon č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Tento zákon, který nabyl platnosti 1. 1. 2003, definuje klíčové pojmy, určuje, za jakých podmínek a v jaké podobě bude stát dobrovolnictví podporovat.

Krátká a Pernicová (2011) uvádějí, že zákon ošetřuje pouze státem podporované dobrovolnictví, nikoliv dobrovolnictví jako takové. Mimo tento zákon tak svobodně působí další dobrovolníci. Autorky dále zdůrazňují, že právě tato skutečnost by měla vést k provedení zásadních legislativních změn, jelikož tato úprava zákona může mást širokou i odbornou veřejnost. Nutnost změny si uvědomili i samotní zákonodárci,

kteří při příležitosti Evropského roku dobrovolnictví (2011) vedli odbornou diskusi a konzultační proces v rámci mezinárodního jednání tematických pracovních skupin (Dobrovolnik.cz, 2015).

Dne 5. Června 2014 nabyl účinnosti zákon č. 86/2014 Sb., kterým se mění zákon č. 198/2002 Sb. o dobrovolnické službě. Tento nový zákon ovšem nereaguje na to, co bylo zmíněno výše, ale pouze na nový Občanský zákoník.

V tomto novém právním předpise je pak například udělena povinnost vysílající organizaci vydat dobrovolníkovi na jeho žádost osvědčení o vykonané dlouhodobé dobrovolnické službě na vzorovém tiskopise. Dále má vysílající organizace nově povinnost informovat ministerstvo o změně skutečnosti rozhodné pro udělení akreditace (Zakonyprolidi.cz, 2014).

1.1.3 Modely dobrovolnictví

Dle Friče, Pospíšilové a kol. (2010) lze rozlišit dva základní modely dobrovolnictví, které se uplatňují v české společnosti. Je to model *formálního* (smluvního) a *neformálního* dobrovolnictví.

Formálnímu modelu dobrovolnictví se věnuje většina odborné literatury na téma dobrovolnictví. Frič, Pospíšilová a kol. (2010) uvádí, že formální model je transparentní, má tendenci k racionalizaci a formalizaci pravidel, například formou kodexů a smluv. Do činnosti dobrovolníků se tak snaží vnášet řád a pravidelnost. Dle stejných autorů se s tímto modelem setkáme především v různých institucích.

Neformální model dobrovolnictví je často definován pouze jako negace dobrovolnictví formálního. Tento model je založen na spontánnosti, neformálních vztazích a vzájemné důvěře, nefigurují zde žádné neziskové organizace (Frič, Pospíšilová a kol., 2010). Problém u neformálního dobrovolnictví tkví v tom, kde autoři vedou hranici mezi neformálním dobrovolnictvím a pomocí rodině. Jak píše Penner (2002) jednou je vyjmuta pomoc příbuzným, podruhé se tato pomoc rodině přijímá, s výjimkou pomoci osobám v domácnosti. V obou případech se ovšem jedná o pomoc osobám tak blízkým, že pomáhat jim se považuje skoro za povinnost.

Jelikož je vymezení modelu neformálního dobrovolnictví obtížné, bude v praktické části věnována pozornost pouze modelu formálního dobrovolnictví.

1.1.4 Formy dobrovolnictví

Dobrovolnictví má v odborné literatuře mnoho podob. Jako nadřazený pojem je v této odborné literatuře vyznačován pojem dobročinnost.

Dobročinnost bývá označována slovem filantropie – fil(os) = milující, anthropos = člověk. Dvě základní formy dobročinnosti jsou dárcovství a dobrovolnictví (Tošner a Sozanská, 2006). *Dárcovství* se týká peněžitých a nepeněžitých darů, například prostřednictvím sbírek a nadačních fondů. Oproti tomu je *dobrovolnictví* založeno na činnosti. Tuto činnost lze poté rozdělit na dobrovolnictví jako občanskou či sousedskou výpomoc a dobrovolnictví jako projev občanské angažovanosti.

Dobrovolnictví jako občanská či sousedská výpomoc je dle Klepače (2006) tradiční součástí společnosti. Jedná se o činnost orientovanou na okruh blízkých lidí. Ten, kdo tuto formu dobrovolnictví vykonává, ji považuje za samozřejmou.

Dobrovolnictví jako projev občanské angažovanosti může být dále rozděleno na vzájemně prospěšné dobrovolnictví a veřejně prospěšné dobrovolnictví. Za hlavní motiv vzájemně prospěšného dobrovolnictví, tedy dobrovolnictví, které je vykonáváno v rámci sdružení, či spolků, je označována realizace vlastních cílů. Většinou se jedná o sportovní, mládežnické, nebo kulturní organizace (Müllerová 2011).

U veřejně prospěšného dobrovolnictví je základním motivem být užitečný svému okolí. Toto dobrovolnictví je dle Tošnera a Sozanské (2006) často profesionálně organizováno, od předešlé formy se též liší přesným vymezením činností, které jsou dobrovolníky vykonávány, často pro širší okolí.

Müllerová (2011) ve své projektu zmiňuje jako formu dobrovolnictví dobrovolnickou službu. Dobrovolnická služba je dle téže autorky chápána jako dlouhodobý, dobrovolný závazek pomáhat. Jedná se o pomoc v řádech měsíců i let, přičemž se jedná o dobrovolnictví na plný úvazek. Ve své původní myšlence se jedná o dobrovolnictví v zahraničí, kdy je mnohdy vyžadována i příprava na tzv.: zahraniční

misí. Pokud se zmiňujeme o dobrovolnictví v zahraničí, nelze nezmínit Evropskou dobrovolnou službu (European Voluntary Service, EVS). EVS je projektem Evropské unie, který umožňuje zájemci pracovat jako dobrovolník v cizí zemi nejčastěji na 6 – 12 měsíců (EVS, 2007).

Z časového hlediska můžeme dobrovolnictví vyčlenit na krátkodobé a dlouhodobé dobrovolnictví. Krátkodobé dobrovolnictví trvá z pravidla do tří měsíců a spadají do něho i jednorázové, či příležitostné akce. Dlouhodobé dobrovolnictví trvá v době nad tři měsíce (Ministerstvo kultury, 2010). Rozdělení na krátkodobé a dlouhodobé dobrovolnictví bude použito i v praktické části této bakalářské práce.

1.1.5 Oblasti dobrovolnictví

Dle Šormové a Klégrové (2006) může být dobrovolná činnost zaměřena na jakoukoli společenskou oblast. V literatuře jsou uváděny zejména následující oblasti.

Církevní a náboženská oblast, kde se činnost dobrovolníků často překrývá s činnostmi ostatních skupin a neziskových organizací. Většinou se jedná o práci s mládeží, seniory, matkami a jejich dětmi. V České republice organizují tuto činnost například Charita, či Arcidiecézní centrum mládeže (Dobrovolnik.cz, 2014b).

Další oblastí je *oblast ekologická*. Dle Tošnera a Sozanské (2006) patří dobrovolnické organizace zabývající se ekologickou oblastí k těm s nejlepší organizací. Dobrovolníci zde pomáhají s péčí o konkrétní lokality, které tímto pomáhají uchovat pro příští generace – tím pomáhají naplňovat myšlenku o trvale udržitelném rozvoji. Největší z těchto organizací působí celostátně, mezi ty nejznámější české organizace lze zařadit například DUHA, Děti Země, Český svaz ochránců přírody. Jednou z celosvětově nejznámějších organizací je poté Greenpeace.

Šimková (2011) popisuje *firemní dobrovolnictví* a uvádí, že firmy nejčastěji dobročinnost provozují pomocí dárcovství. Výjimkou ovšem nejsou ani firmy, které svým zaměstnancům poskytují volno na dobrovolnou činnost ve prospěch jiných. Firmy tak zlepšují svoji image vůči veřejnosti.

Dobrovolníci v oblasti *humanitární a oblasti ochrany lidských práv* se podílejí například na pomoci při živelných a jiných katastrofách. Znamé organizace jsou Nadace člověk v tísní, ADRA, Organizace pro pomoc uprchlíkům, ale i různé Sborny dobrovolných hasičů. Mezi organizace věnující se oblasti ochrany lidských práv patří Amnesty International, Bílý kruh bezpečí atd. (Tošner, Sozanská, 2006).

Veřejná politika využívá dle Friče a Vávry (2012) dobrovolníky v *oblasti komunitní* ke stimulaci života a k utužení soudržnosti členů komunity. Členové komunity tak mají možnost řešení vlastních problémů. Bez dobrovolnictví členů komunity by nebylo možné mluvit o komunitním rozvoji. Jako příklad komunitního dobrovolnictví uvádí Šimková (2011) různé kluby maminek, které pomáhají snížit sociální izolaci, která je vyvolána odchodem ze zaměstnání a přijetím role matky, pečovatelky. Program v těchto klubech zajišťují ženy – matky, které ochotně nabídnou něco ze svých dovedností.

Lidé, kteří se pohybují v *kulturní oblasti*, často sami sebe za dobrovolníky nepovažují, přesto tráví čas tím, že pomáhají, či organizují kulturní akce, někteří z nich píšou kroniky, pečují o zachování kulturních památek atd. (Doležalová, Kubový, 2014). Müllerová (2011) dodává, že dobrovolníky jsou zde lidé, kteří přijdou zdarma něco naučit, či opravit. I v této oblasti jsou zapojeni profesionálové ze svých oborů, jako například hudebníci, režiséři a výtvarníci.

Dobrovolníci mohou v *sociálních službách* zastat mnoho práce na poli kontaktu s klientem. Dobrovolníci v této oblasti pracují na linkách důvěry, v domovech pro seniory atd. (Matoušek a kol., 2008). Jak podotýká Břízová a Koubová (2008), dobrovolnická činnost v této oblasti je náročná a proto je zde nutný výcvik dobrovolníků. Ten slouží zejména pro utvrzení motivace dobrovolníků (o motivaci budou pojednávat další kapitoly teoretické části této práce), pomáhá dobrovolníkům ujasnit si jejich roli v organizaci a snaží se o prevenci nedorozumění mezi klientem, dobrovolníkem a organizací. Mezi nejznámější organizace patří: FOKUS, zařízení pro seniory.

Jedním ze znaků dobrovolnictví v *oblasti sportu* je spojení s tělovýchovnou jednotou, nebo sportovním klubem. Dobrovolník většinou působí tam, kde aktivně sportuje. Dobrovolníci zde zajišťují činnosti nezbytné pro provozování sportu,

někteří z nich musí být v této oblasti vzdělání – trenéři, jiné pozice vzdělání nevyžadují – například údržbáři sportovních zařízení (Šimková 2011). Dle Kováře (2014) je největší organizací Český svaz tělesné výchovy.

Oblast vzdělávání/ dobrovolnictví s dětmi a mládeží pokrývají zejména neziskové organizace, které poskytují dětem a mladým lidem příležitost vzdělávat se, nejen ve smyslu například doučování, ale také ve smyslu růstu osobnosti. Toto dobrovolnictví se zaměřuje na zázeší, utváření osobních vazeb, učení se, že důležité věci v životě člověka nejde častokrát zaplatit penězi. Nejznámějšími sdruženími jsou například Skauti, Pionýři, YMCA atd. (Šimková, 2011). Nejstarším profesionálně řízeným projektem je program Pět P, do kterého je zapojena i Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity.

Oblast zdravotnictví je pro dobrovolníky poměrně nová, začala se objevovat od roku 2000. Dobrovolníci zde působí v zařízeních, kde se program jeví jako jeden z nástrojů, kdy se skrze lidský kontakt pacienta s dobrovolníkem napomáhá aktivizaci a psychické podpoře pacienta. Dále je zde pomoc v terénu, kde se pomáhá lidem se zdravotními postiženími, díky tomu je možné vtáhnout zdravotně postižené do aktivit, které jsou jim jinak velmi těžko dostupné (Šimková, 2011).

Mezinárodní/zahraniční dobrovolná služba zahrnuje dle Bočka a Lochmana (2012) jak spolupráci příhraničních oblastí, tak dobrovolnickou činnost po celém světě. Tytéž autoři dělí mezinárodní/zahraniční dobrovolnou službu na krátkodobou, střednědobou a dlouhodobou. Pod mezinárodní/zahraniční dobrovolnou službu spadají i Evropská dobrovolná služba a Workcampy. Evropská dobrovolná služba i Workcampy jsou dle totožných autorů určeny pro mladé lidi a lidi nad 50 let, přičemž oblasti působení seniorských dobrovolníků jsou různorodé.

1.2 Dobrovolník

Termín dobrovolník je v České republice, stejně jako pojem dobrovolnictví, spíše novější. V právním řádu je stejně jako dobrovolnictví zakotven až od roku 2002 v zákoně č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě.

Tošner a Sozanská (2006) uvádějí, že dobrovolník je ten, kdo věnuje svoji energii, čas a své vědomosti ve prospěch ostatních a to bez nároku na odměnu. Frič a kol. (2001a) též uvádí, že jednání dobrovolníků se děje na základě svobodného rozhodnutí. Matoušek a kol. (2008) dodává, že ačkoliv dobrovolníci nevyžadují žádnou odměnu, organizace by jim měla věnovat čas a zbavit je stresu, který z jejich činnosti vyplývá a zároveň jim poskytnout za odvedenou práci uznání.

1.3 Dobrovolnictví v etapách života jedince

V každém období našeho života hraje dobrovolnictví jinou roli. V této kapitole budou krátce představeny jednotlivé etapy života člověka v souvislosti s dobrovolnictvím.

V zákoně č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě je uvedeno, že dobrovolníkem může být osoba starší 15let. Tento věk bývá v literatuře uváděn, jako začátek období adolescence. Stejně tak je to mu i u Vágnerové (2008), která dodává, že toto období se zejména u dívek vyznačuje zvýšením vnímavosti, solidaritou a pečovatelskými sklony. V tomto věku se dle stejné autorky začínají lidé o dobrovolnictví zajímat.

Další etapou, kterou se bude autorka vzhledem k navazující praktické části zabývat, je studium vysoké školy. Dle Arnetta (2004) jedinci, kteří po skončení střední školy nastoupí do zaměstnání, nemají moc volného času na to, aby se věnovali dobrovolnictví. Opakem jsou jedinci, kteří se rozhodnout pokračovat ve studiu na vysoké škole. V této etapě přicházejí nové motivy, například ty, které se týkají budoucího zaměstnání. Tentýž autor nazývá toto období jako „vynořující se dospělý“, kdy jedinci zkoumají vlastní identitu. Dobrovolnictví se tak dle téhož autora může stát vhodnou příležitostí

ke zkoumání vlastního já a pomáhá jedinci při objevování kariérních možností a pochopení mezilidských vztahů.

Francis (2011) oproti tomu ve svém výzkumu zmiňuje paradox, kdy studenti vysokých škol projevují nízkou participaci na dobrovolnictví, ačkoliv to by jim mohlo přinést množství výhod a zkušeností. To zmíněná autorka vysvětluje tím, že neziskové organizace neumí mladé lidi přilákat na zmíněné výhody.

V České republice byl proveden výzkum Fričem, Pospíšilovou a kol. (2010), který se týkal participace, pravidelnosti a intenzity dobrovolnické činnosti. Pokud se podíváme na výsledek věkové kategorie 15 – 24 let, který odpovídá výše zmíněným etapám, participace na dobrovolnictví je zde podobná, či dokonce nižší, než u dalších věkových skupin, což koreluje s výzkumem Julie Francis.

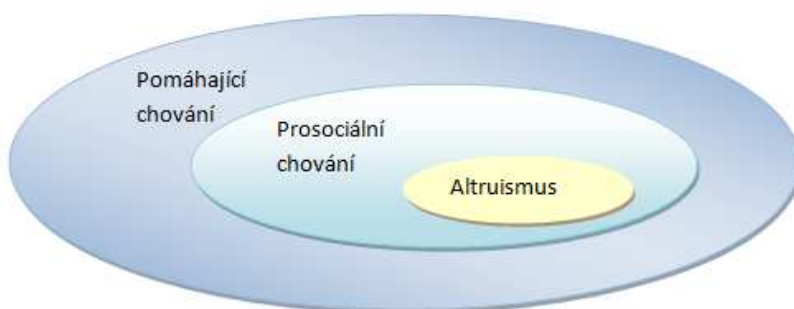
V dospělosti již hraje významnou roli kariéra, či rodinný život, což naplňuje většinu volného času jedince, tudíž na dobrovolnickou činnost zde nezbyvá tolik prostoru. Frič a kol. (2001a) se v této souvislosti zmiňují o firemním dobrovolnictví, které je vhodnou příležitostí pro jedince, jak se do dobrovolnictví, i přes svoji pracovní vytíženost, zapojit. Pracovní vytíženosti s přibývajícím věkem ubývá a tak také roste procento dobrovolníků v seniorském věku. Dobrovolnictví v seniorském věku podporuje i Evropská unie. Funguje zde například program SEVEN, který je výměnnou sítí dobrovolníků seniorů (iSenior.cz, 2014).

1.4 Dobrovolnictví a prosociální chování

Dobrovolnictví bylo společností už v dávné historii vnímáno jako jedna z nejušlechtlejších forem altruistického, či prosociálního chování. Dobrovolnictví bylo a je vnímáno, jako vyjádření odpovědnosti jedince za sebe, za druhé a za celý tento svět. Jak píše Mlčák (2010) dobrovolnictví má pozitivní vliv na udržení lidských hodnot, přičemž má na mysli pozitivní lidské hodnoty.

K prosociálnímu chování a altruismu je často řazen i pojem pomáhající chování. Vzájemná provázanost těchto tří pojmů je k vidění na obrázku č. 1

Obrázek 1 Schéma pomáhajícího chování, prosociálního chování a altruismu

Zdroj: StudiumPsychologie.cz, 2012. Upraveno autorem.

Nejširším pojmem je tedy pomáhající chování. Užší význam nese prosociální chování, které Výrost a Slaměník (2008) označují, jako akt chování, který má za cíl přinést užitek druhým. Záškodná a Mlčák (2009) píší, že prosociální chování lze chápat jako vědomou činnost, která je realizována s úmyslem pomoci ostatním v nouzi a na straně pomáhajícího je spojena zejména s časovými náklady.

Nejužším pojmem je altruismus, který je dle Výrosta a Slaměníka (2008) chápán, jako pomoc druhým. Tato pomoc není spojena s očekáváním zisku nebo odměny. Jde tedy o nezištnou pomoc, která je spojována se sebeobětováním. Záškodná a Mlčák (2009) definují altruismus jako formu prosociálního chování, kdy cílem je udržení prospěchu druhého člověka a motivací k tomuto chování jsou důvody nezištné, ale i egoistické.

Dobrovolnictví, jak již bylo řečeno dříve, je jedna z nejušlechtilejších forem prosociálního chování. Vzhledem k tomu, že je prosociální chování široký pojem, bude v praktické části chápáno velmi zjednodušeně, jako dobrovolnictví.

1.5 Motivace

Vzhledem ke komplikovanosti a obsáhlosti této problematiky, jak z psychologického, tak sociologického hlediska, bude v této práci uvedena pouze stručná charakteristika některých pojmů.

Slovo motivace vychází z latinského „motus“, což znamená pohyb. Motivací tedy rozumíme jakousi hybnou sílu chování. Motivaci lze také popsat jako proces zahájení a regulace činnosti, která vede k dosažení cíle. Dosažení cíle je provázeno pocitem spokojenosti (Studium psychologie, 2012).

Hartl a Hartlová (2010) popisují motivaci jako usměrňování a udržování chování, které vychází z biologických zdrojů. Kalina a kol. (2008) dodává, že motivace je proces, kdy se zvyšuje, či klesá aktivita jedince.

Vacínová a Langová (2011) uvádějí, že každou úmyslnou činnost vyvolává motivace, která vede k takovému volnému jednání, které je nutné k ukončení výkonu a dosažení uspokojivého cíle.

1.6 Pohledy na motivaci

V rámci motivace můžeme najít dva přístupy, které na ní pohlížejí. Je to přístup psychologický a sociologický.

1.6.1 Psychologický pohled

Část psychologických odborníků se dívá na dobrovolnictví jako na formu prosociálního chování. Tento pohled tak předpokládá u člověka nezištnost a altruistickou motivaci. Motivace je proto pro tuto činnost důležitější, než samotný čin. Důležitým prvkem je *vhodná motivace*, jelikož skuteční dobrovolníci mají ty správné motivy a mohou tak reagovat na správné podněty. Dobrovolnictví tak není pouze neplacenou prací, ale neplacenou prací, která je správně motivována (Frič, Pospíšilová a kol., 2010).

Mnoho odborníků si však klade otázku, zda je možné, aby dobrovolník za svoji práci opravdu nic nedostal. Proto říkají, že u dobrovolníků se nevyskytuje pouze altruistická motivace, někteří z nich se dokonce vůči altruismu staví skepticky, jelikož podle nich každému plyne z dobrovolnictví určitý prospěch (např. uznání, sociální kontakty, rozvoj sebe sama). Odborníci, kteří nevěří na altruistickou motivaci, zároveň

připouštějí, že tak, jako neexistuje čistě altruisticky motivovaný dobrovolník, neexistuje ani čistě egoisticky motivovaný dobrovolník (Frič, Pospíšilová a kol., 2010).

1.6.2 Sociologický pohled

Frič, Pospíšilová a kol. (2010) uvádějí, že tento pohled na motivaci klade větší důraz na sociální situaci, ve které se dobrovolník pohybuje, než na jeho vlastnosti, motivy a hodnoty. Sociologové jsou nespokojeni, že psychologové opomíjejí normy, kterými se dobrovolníci řídí. Snaží se poukázat na to, že v dobrovolnictví existuje spíše spojitost se sociálními procesy, než s potřebami jedince.

Dalším rozdílem oproti psychologickému pohledu je, že sociologové nahlíží na dobrovolnictví, jako na možnost začlenit se do určité komunity, společnosti, nacházet nové přátele. Dobrovolnictví je také chápáno jako volnočasová aktivita, která dobrovolníkovi přináší požitek a je součástí jeho životního stylu. Může být i součástí relaxace, jelikož představuje únik od stresu běžného života. (Frič, Pospíšilová a kol., 2010).

Sociální motivace se snaží přijít na to, proč lidé vstupují do specifického sociálního světa dobrovolníků. Z toho vyplývá normativistický pohled na sociální motivaci dobrovolníků. Normativistický pohled předpokládá, že dobrovolnictví musí být vedle motivačních hodnot podpořeno i normami, které jsou při splnění odměňovány a při porušení sankcionovány (Frič, Pospíšilová a kol., 2010).

Norem, které motivují k dobrovolnictví je tolik, že se může zdát, že dobrovolníci nekonají dobrovolnictví z vlastní vůle. Normativně motivovaní dobrovolníci ovšem vykonávají dobro proto, že se ztotožňují s ideologií budování lepší společnosti (Frič, Pospíšilová a kol., 2010).

1.7 Motivace dobrovolníků

Dle Mlčáka a Šamajové (2013) je motivace k výkonu dobrovolnické činnosti fenoménem dobrovolnictví. Zkoumání motivace dobrovolníků může dle stejných autorů vést ke zkvalitnění dobrovolnické činnosti, k lepšímu výběru dobrovolníků a zároveň k úspěšnější organizaci práce dobrovolníků.

Motivaci dobrovolníků se věnovalo několik autorů, v této práci proto budou uvedeny pouze ty výsledky studií, které budou využity v praktické části této bakalářské práce.

1.7.1 Funkcionální přístup k motivaci dobrovolníků

Funkcionální přístup Claryho a Snydera (1998) kombinuje psychologický a sociologický pohled na motivaci. Cílem práce těchto autorů bylo vytvořit systém, který by umožnil pochopení a hodnocení motivace k dobrovolnictví.

Clary a Snyder (1998) identifikovali na základě svého dotazníkového šetření, které nazvali Volunteer Function Inventory (dále jako VFI), neboli Inventář funkcí dobrovolnictví, šest kategorií funkcí, kterým odpovídají jednotlivé motivace, na jejichž základě se člověk stává dobrovolníkem.

První funkcí je *hodnotová funkce*, kde motivací je pomoci méně šťastným a dobrovolnictví zde umožňuje naplnit hodnoty, které se vztahují k altruismu. Druhá je *funkce zkušenostní*, kde motivací je naučit se a vyzkoušet si něco nového, dobrovolnictví umožňuje porozumění lidem, kteří potřebují pomoc, objevují se zde nové zkušenosti, které by jinak zůstaly skryté. U třetí, tedy *podpůrné funkce*, je motivací osobní rozvoj, který dobrovolnictví umožňuje. *Kariéerní funkce* představuje motivaci získat zkušenosti pro budoucí kariéru. *Sociální funkce* je charakteristická motivací k posílení sociálních vztahů a odráží se v ní normativní přístup okolí. Poslední funkcí je *funkce ochranná*, u které je motivací řešení vlastních problémů a účast na dobrovolnictví může pomoci se zvýšení sebevědomí jedince.

Funkcionalistický model u nás ve svém výzkumu upravili Frič, Pospíšilová a kol. (2010). Tito autoři dále vydělili motivaci dobrovolníků na:

- Altruistickou – nezištná pomoc druhým.
- Egoistickou – zaměřená na prospěch druhých i dobrovolníka.
- Hédonickou – preference v trávení volného času.
- Normativní – naplnění vnitřních morálních požadavků komunity.

V praktické části bude využit původní VFI dotazník, který bude doplněn o hédonickou a normativní funkci.

1.7.2 Motivace dle NROS a AGNES

Dalším přístupem k dělení motivace, který bude využit v praktické části této bakalářské práce, je rozdělení motivace na tři základní složky. Toto dělení provedla v letech 1999 a 2000 Nadace rozvoje občanské společnosti (NROS), Agentura neziskového sektoru (AGNES) a Agentura STEM ve spolupráci s nadací VIA a občanským sdružením HESTIA.

První vydělenou motivací je motivace reciproční, která vychází z předpokladu, že dobrovolníci vnímají dobrovolnické aktivity jako směs dobra pro druhé a vlastního prospěchu. Tito jedinci chtějí navázat nové vztahy, získat nové zkušenosti a schopnosti, stejně tak, jako uplatnit stávající schopnosti a dovednosti ve prospěch druhých (Tošner a Sozanská, 2006).

Druhou vyčleněnou motivací je motivace nerozvinutá, která představuje soubor pilířů, které zahrnují přesvědčení o smysluplnosti dobrovolnické činnosti, důvěru v instituci, pro kterou je dobrovolnická činnost vykonávána a pocit, že díky dobrovolnictví je šířena správná myšlenka. Vliv této motivace se objevuje často studentů vysokých škol (Tošner a Sozanská, 2006).

Poslední je motivace normativní/konvenční. Tato motivace je založenou na morálních hodnotách a normách nejbližšího okolí. Projevuje se v ní také náboženské přesvědčení (Tošner a Sozanská, 2006).

Všechny tři dříve zmíněné druhy motivace se mohou prolínat, nicméně u konkrétní osoby převažuje vždy jen jeden druh motivace (Tošner a Sozanská, 2006).

1.8 Souvislost mezi studovaným oborem a dobrovolnictvím

Vztahem mezi oborem studia a mírou účasti na dobrovolnictví se zabývala například Clare Holdsworth (2010), která provedla svůj výzkum na britských studentech. Na nich zjišťovala rozdíly v participaci na dobrovolnictví z pohledu pohlaví, etnické skupiny, socioekonomického zázemí a typu univerzity. Největší rozdíly byly shledány právě u oboru studia. Nejvyšší míra účasti na dobrovolnictví byla prokázána u studentů lékařství, biologie a sociálních věd. Nejnižší míru angažovanosti v dobrovolnictví projevili studenti strojírenství, obchodu a umění. Stejná autorka vidí možnou příčinu těchto rozdílů v tom, že studenti, kteří vykazují vyšší míru zapojení se do dobrovolnických činností, si ke studiu vybrali obory, kde je nutné pracovat s lidmi. Dále zdůrazňuje, že tito studenti mají více možností se do dobrovolnických aktivit zapojit a mají možnost najít takovou oblast dobrovolnictví, která jim pomůže v získání praxe pro budoucí povolání.

Haski-Leventhal a kol. (2008) se domnívají, že výběr oboru, který se jedinec rozhodne studovat je v souladu s jeho prosociálním chováním. Ve své studii porovnávali studenty sociálních věd, humanitních věd, studenty obchodu a podnikání, přírodních věd a inženýrství, ze 12 zemí světa. Nejvyšší míru participace na dobrovolnictví vykazali studenti humanitních věd, studenti obchodu a podnikání se umístili na předposledním místě. Poslední místo obsadili k velkému překvapení studenti věd sociálních. To si stejný kolektiv autorů vysvětluje tak, že studenti sociálních věd se již orientují spíše profesně a místo dobrovolnictví se již nechávají ve svém oboru částečně zaměstnávat. Dále se domnívají, že studenti sociálních věd procházejí v rámci studia stážemi a praxemi a ty do dobrovolnictví nezahrnují, neboť se jim jeví jako součást školních povinností.

2 Cíl práce a výzkumné otázky

Cílem bakalářské práce je porovnání faktorů, které souvisí s motivací k vykonávání dobrovolnictví u studentů Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma) a studentů Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání, prezenční forma) na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích.

K dosažení cíle byly formulovány tyto výzkumné otázky (VO):

- VO1: Věnují se studenti Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě) dobrovolnictví častěji, než studenti Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání)?
- VO2: Jaké faktory vedou studenty těchto oborů k prosociálnímu chování a dobrovolnictví?
- VO3: Jaká je motivace studentů, kteří vykazují znaky prosociálního chování?

3 Metodika práce

Pro kvalitní zpracování teoretické části bakalářské práce byla použita *metoda sběru dat*. Potřebné informace byly získány na základě klíčových slov, podle kterých byla v knihovnách v Českých Budějovicích nalezena potřebná literatura, která se vztahovala k tématu bakalářské práce. Všechny odborné knihy potřebné ke zpracování teoretické části práce byly hledány v katalozích Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích a v Akademické knihovně Jihočeské univerzity. Internetové zdroje byly vyhledávány pomocí vyhledávače www.google.com a scholar.google.com. Zde byly nalezeny odkazy v českém či anglickém jazyce. Po nastudování odborné literatury od více autorů, byla provedena *analýza dat*, kde byly porovnávány názory autorů na danou problematiku. Tyto názory jsou uvedeny v teoretické části práce.

Ke zpracování praktické části této bakalářské práce zvolila autorka kvantitativní výzkum a pro doplňující informace výzkum kvalitativní. Kvantitativní výzkum poskytuje numerická a přesná data (Hendl, 2012). Kvalitativní výzkum je dle Miovského (2006) charakteristický tím, že se vyznačuje malým počtem zkoumaných osob a velkým počtem různorodých informací.

3.1 Výzkumný nástroj

Ke sběru kvantitativních dat sloužila technika *dotazník*. Dotazník obsahoval osm otázek, jejichž struktura byla následující: pět uzavřených otázek, dvě otázky polouzavřené a otázka s využitím škály, kde 1 – není nedůležité a 5 – velmi důležité. Podoba dotazníku je k vidění v příloze č. 1. Součástí dotazníku byla jedna filtrační otázka, která roztřídila respondenty na ty, kteří jsou dobrovolníky a na ty, kteří se dobrovolnictví nevěnují. Před samotným dotazníkovým šetřením byl proveden předvýzkum na deseti respondentech, kteří autorce pomohli odstranit vady v nejasnosti otázek.

K doplňujícímu kvalitativnímu výzkumu sloužila technika *rozhovor*. Rozhovor se uskutečnil s respondenty, kteří vyplnili dotazník a uvedli souhlas s následným rozhovorem. Cílem rozhovoru bylo hlubší porozumění motivaci k dobrovolnictví u vybraných studijních oborů. Rozhovor byl polostrukturovaný, což autorce umožnilo lepší reakci na předešlé získané informace. Otázky rozhovoru je možné vidět v příloze č. 2. Přepis rozhovorů bude uschován v archivu autorky.

3.2 Výzkumný soubor

Výzkumný soubor byl vybrán kombinací metody záměrného výběru prostřednictvím instituce (příslušné fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích) a metody samovýběru.

Základním souborem pro dotazníkové šetření byli studenti Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma (dále ZSF SPP) a Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, obor obchodní podnikání, prezenční forma (dále FEK OPP). Výzkumným souborem byli respondenti ze základního souboru, kteří dotazník vyplnili úplně.

Základním souborem pro rozhovor byli studenti ZSF SPP a FEK OPP. Výzkumným souborem byli ti jedinci ze základního souboru, kteří v dotazníkovém šetření vyjádřili svůj souhlas s poskytnutím následného rozhovoru.

3.3 Sběr dat

V první části výzkumu bylo použito dotazníkové šetření. Dotazník by vytvořený na internetové stránce www.survio.com a respondentům byl předán prostřednictvím e-mailových adres ročníků. Sběr dat probíhal od 15. 2. 2015 do 15. 3. 2015.

Druhou část výzkumu tvoří rozhovory s respondenty, kteří vyplnili dotazník a souhlasili s následným rozhovorem. Tento rozhovor probíhal na domluvených schůzkách v průběhu měsíce května 2015.

3.4 Zpracování dat

Ke zpracování kvantitativních dat byly použity programy Microsoft Excel a IBM SPSS Statistics, kam byla zapsána získaná data. Ke zpracování kvantitativních dat sloužila především popisná statistika. Data byla prezentována pomocí koláčových, či sloupcových grafů. K ověření výzkumné otázky č. 1, tedy otázky, zda se studenti ZSF SPP věnují dobrovolnictví častěji, než studenti FEK OPP, sloužil statistický test s názvem Chi – kvadrát test dobré shody. Tento test byl proveden v programu IBM SPSS Statistics, který je pro tento test vybaven příslušnými funkcemi.

Pro zjištění, zda jednotlivé výroky v dotazníkové otázce č. 8 odpovídají jednotlivým funkcím, byla použita Faktorová analýza, provedená opět v programu IBM SPSS Statistics.

K zjištění, které výroky jsou pro respondenty nejdůležitější, sloužila deskriptivní faktorová analýza, aplikovaná na osmou otázku, kde byly odpovědi zaznamenávány na škále (1 – není důležité, 5 – velmi důležité). Deskriptivní faktorová analýza byla provedena pomocí programu Microsoft Excel.

Na dotazníkovou otázku č. 8 byl také aplikován T-test, který u jednotlivých výroků zjistil statistickou významnost existence rozdílů mezi obory. Stejný test pro data, která nemají normální rozdělení, použila ve svém výzkumu na obdobné téma i Julie Francis (2011).

K podpoření reliability a zároveň validity dotazníku přispěl fakt, že autorka v jedné jeho části vycházela z již dříve použitého dotazníku VFI (jeho podstata je popsána v kapitole č. 1.7.1). V dotazníku byly také využity polozavřené otázky, které dávají respondentovi možnost odpovědět přesněji, než při využití otázek uzavřených. To samé se týká otázky, kde byla využita škála, i na ní může respondent lépe vyjádřit své preference.

Každý sociální jev má mnoho příčin a tak v sociologických výzkumech dochází k různým redukčním (Disman, 2011). Autorka si je vědoma, že tento výzkum omezuje

redukce počtu proměnných. V dotazníku nejsou zahrnuty všechny možné proměnné, které mohou mít vliv na dobrovolnictví, chybí například faktor informovanosti o možnostech vykonávat dobrovolnictví, dále možnost participace na dobrovolnictví a v neposlední řadě také postoj společnosti k dobrovolnictví. Dochází také k redukci analyzovaných vztahů mezi proměnnými, jelikož výzkum se nezabývá tím, zda má výběr dané fakulty a oboru vliv na motivaci k dobrovolnictví. Stejně tak, jako se nezabývá tím, zda si respondenti danou fakultu a obor vybrali proto, že se již dobrovolnictví věnovali. Zároveň dochází k redukci v čase i místě. S příchodem nových studentů se podmínky výzkumu změní, stejně tak jako se budou výsledky lišit v různých částech země.

Pro odstranění některých redukcí byl použit kvalitativní výzkum v podobě polostrukturovaného rozhovoru. Ten byl zpracován následně, nejprve byla zafixována kvalitativní data pomocí záznamového archu. Dále byla provedena redukce prvního řádu – vynechání nepodstatné slovní vaty a výrazů, které narušují plynulost. Data byla převedena do významových jednotek, kterým byly přiřazeny názvy. Data byla dále zpracována pomocí metody vytváření trsů, tedy uspořádání dat do skupin, na základě jejich podobnosti.

4 Výsledky

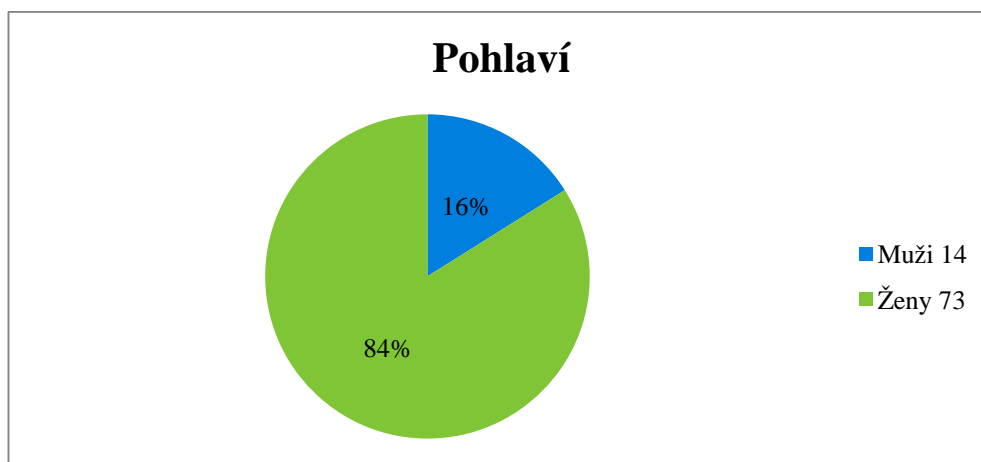
V této části práce budou prezentovány výsledky dotazníkového šetření a provedeného kvalitativního výzkumu.

4.1 Kvantitativní výzkum

Jednotlivé odpovědi z dotazníkového šetření jsou vyhodnoceny pomocí popisné statistiky. Samotná interpretace a porovnání výsledků s již provedenými výzkumy, včetně odpovědí na výzkumné otázky je uvedena v kapitole č. 5.

Dotazník vyplnilo celkem 92 respondentů, 5 dotazníků bylo pro neúplnost vyřazeno.

Graf 1 Pohlaví

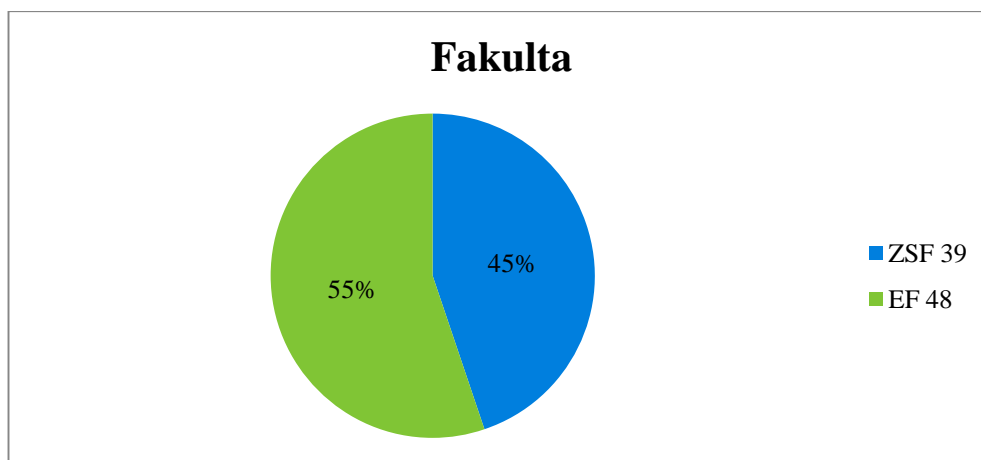

Zdroj: Vlastní výzkum.

Graf č. 1 ukazuje, že mezi 87 respondenty, jejichž odpovědi byly zařazeny ke zpracování, je 14 mužů (16 %) a 73 žen (84 %).

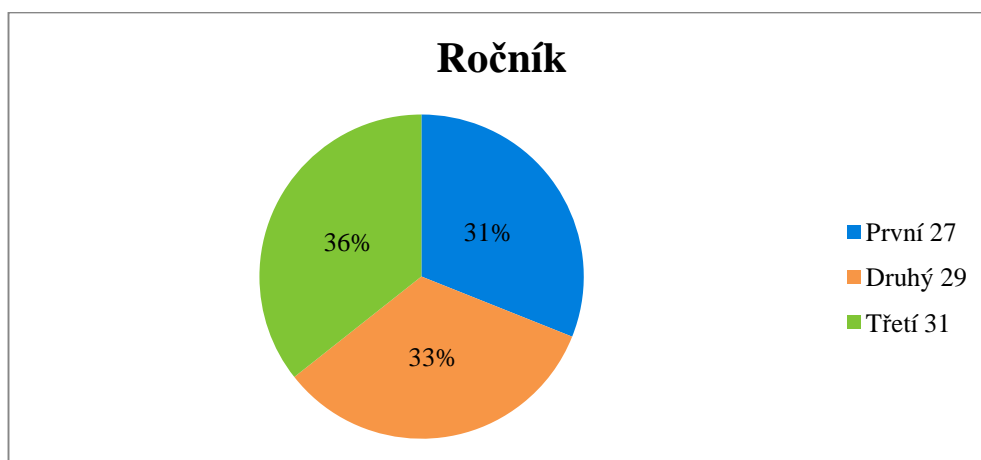
Graf 2 Fakulta a obor studia

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z grafu č. 2 lze vyčíst, že mezi respondenty bylo 39 studentů ZSF SPP (45 %) a 48 studentů FEK OPP (55 %).

Graf 3 Ročník studia

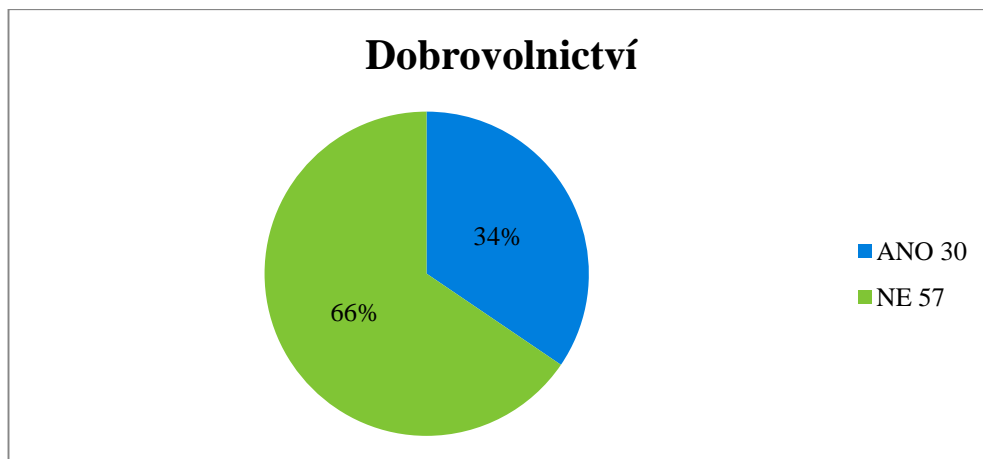

Zdroj: Vlastní výzkum.

Graf č. 3 znázorňuje rozdělení respondentů dle ročníku. Je patrné, že nejvíce respondentů bylo mezi studenty třetího ročníku, 31 respondentů (36 %), následuje druhý ročník s 29 respondenty (33 %) a z prvního ročníku odpovědělo 27 respondentů (31 %).

Jak je patrné z grafu č. 4, na filtrační otázku, zda se věnují dobrovolnictví, odpovědělo 30 respondentů (34 %) kladně a 57 respondentů (66 %) záporně.

Graf 4 Dobrovolnictví

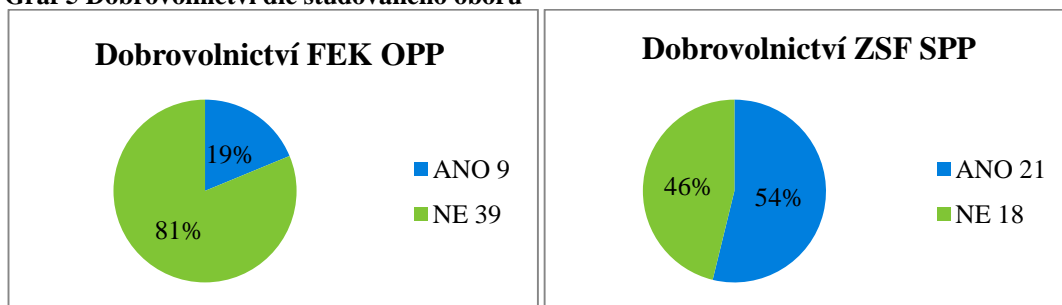

Zdroj: Vlastní výzkum.

Následující graf č. 5 dělí respondenty ZSF SPP na ty, kteří se dobrovolnictví věnují 21 respondentů (54 %) a na ty, kteří se mu nevěnují 18 respondentů (46 %).

Graf č. 5 také ukazuje, že mezi respondenty z FEK OPP je 9 respondentů (19 %), kteří se dobrovolnictví věnují a 39 těchto respondentů (81 %) se dobrovolnictví nevěnuje.

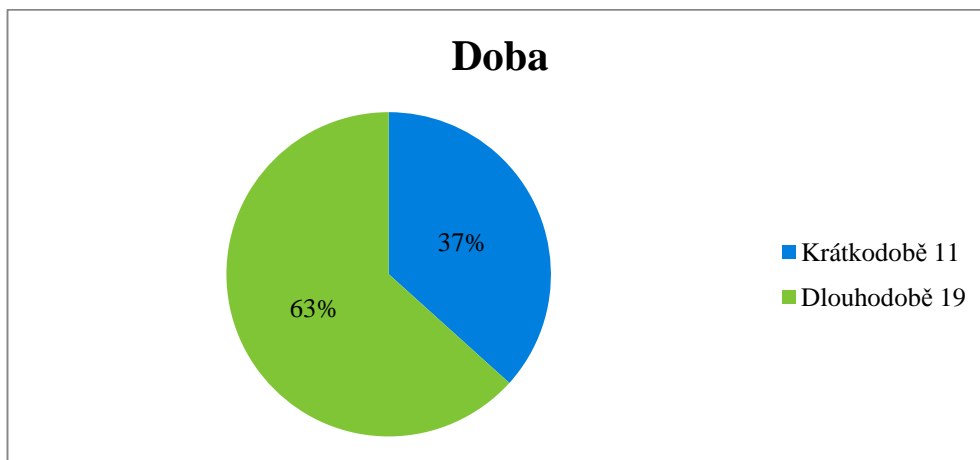
Graf 5 Dobrovolnictví dle studovaného oboru

Zdroj: Vlastní výzkum.

Na následující otázky odpovídali pouze ti, kteří uvedli, že se dobrovolnictví věnují, celkem tedy 30 respondentů z obou výše zmiňovaných oborů.

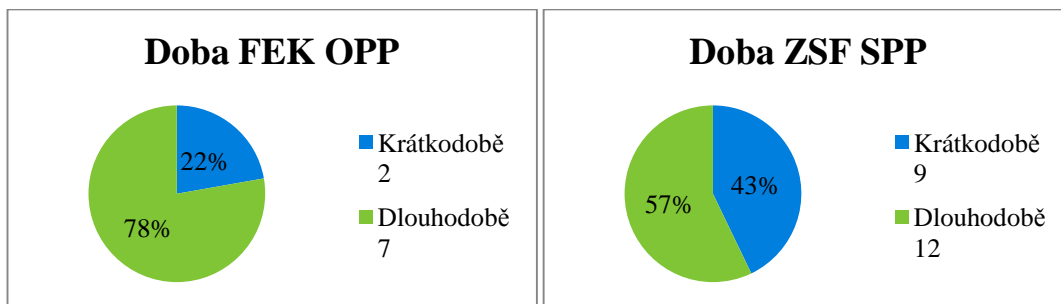
Graf 6 Doba trvání dobrovolnictví

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z grafu č. 6 je patrné, že dobrovolnictví se krátkodobě věnuje 11 respondentů (37 %). Dlouhodobě se mu věnuje 19 respondentů. (63 %).

Graf 7 Doba trvání dobrovolnictví dle oboru studia

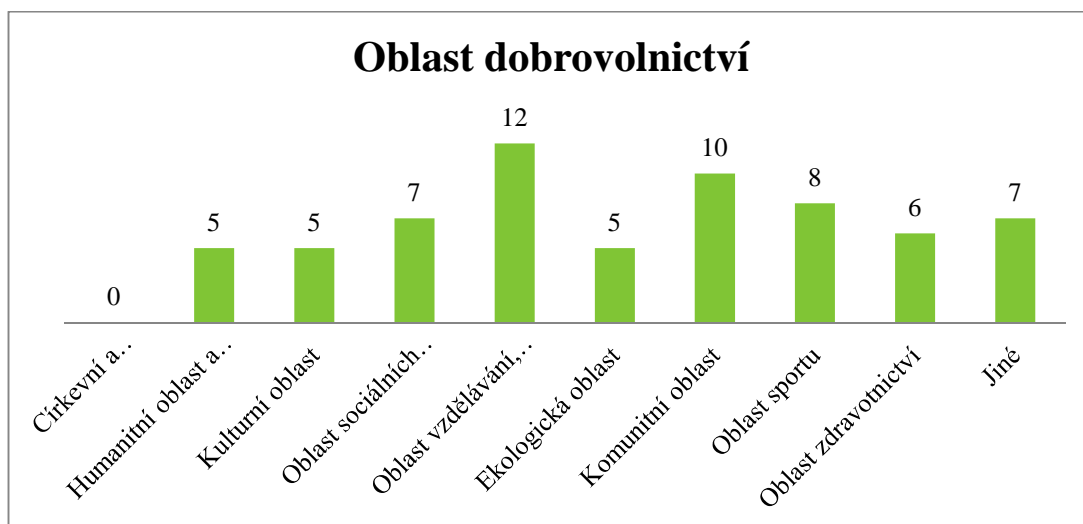
Zdroj: Vlastní výzkum.

Pro lepší orientaci v rozdílech mezi obory rozdělila autorka respondenty dle oboru studia. Z grafu č. 7 vyplývá, že 9 respondentů ZSF SPP (43 %) se dobrovolnictví věnuje krátkodobě a 12 těchto respondentů (57 %) se dobrovolnictví věnuje dlouhodobě.

Graf č. 7 stejně tak ukazuje, že 2 respondenti FEK OPP (22 %) se dobrovolnictví věnují krátkodobě a 7 těchto respondentů (78 %) se dobrovolnictví věnuje dlouhodobě.

V následující otázce, která se týkala oblasti, ve které respondenti působí jako dobrovolníci, měli respondenti na výběr z několika možností, včetně odpovědi jiné, kam mohli zaznamenávat své vlastní odpovědi. Respondenti mohli zvolit více odpovědí.

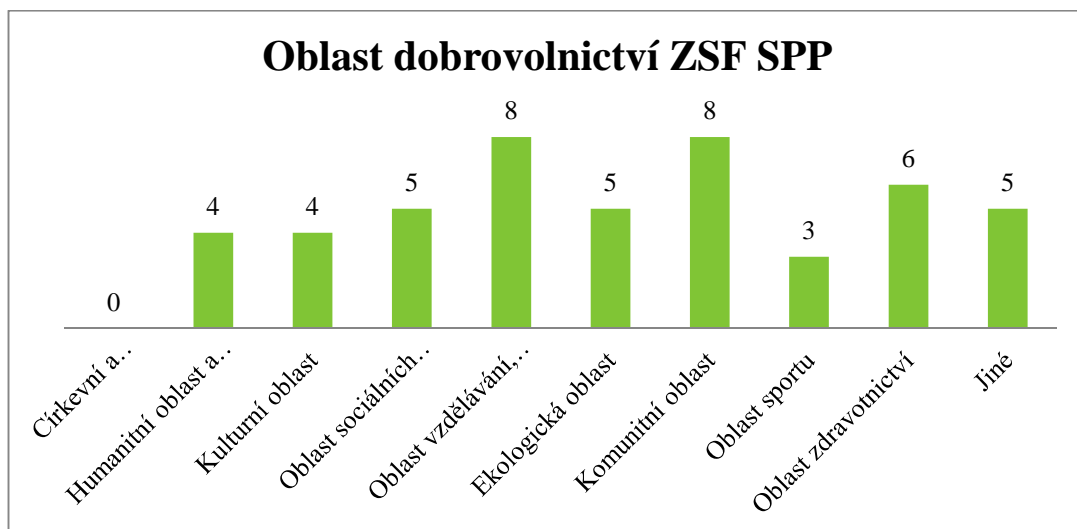
Graf 8 Oblast dobrovolnictví

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z grafu č. 8 vyplývá, že respondenti se nejvíce věnují dobrovolnictví v oblasti vzdělávání/ dobrovolnictví s dětmi a mládeží (12 respondentů), dále dobrovolnictví v komunitní oblasti (10 respondentů), 8 respondentů se věnuje dobrovolnictví v oblasti sportu, 7 respondentů zvolilo oblast sociálních služeb, 6 respondentů se věnuje dobrovolnictví v oblasti zdravotnictví a 5 respondentů si vybralo odpověď humanitní oblast a oblast ochrany lidských práv, kulturní oblast a ekologická oblast. Nikdo z respondentů si nezvolil církevní a náboženskou oblast. Dalších 7 respondentů si vybralo odpověď jiné (tyto odpovědi budou popsány níže u jednotlivých oborů).

Graf 9 Oblast dobrovolnictví ZSF SPP

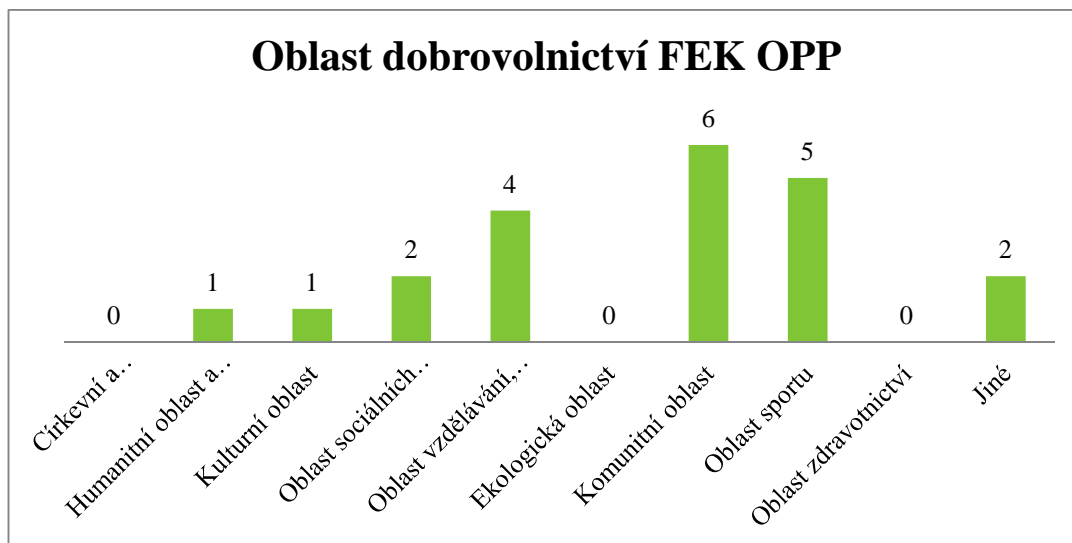
Zdroj: Vlastní výzkum.

Graf č. 9 ukazuje odpovědi respondentů ZSF SPP. Nejvíce z nich se věnuje dobrovolnictví v oblasti vzdělávání/ dobrovolnictví s dětmi a mládeží a v komunitní oblasti (8 respondentů), 6 respondentů se věnuje dobrovolnictví v oblasti zdravotnictví, 5 těchto respondentů se věnuje dobrovolnictví v oblasti sociálních služeb, v oblasti ekologie, případně zvolili možnost jiné. 4 respondenti v této kategorii se věnují dobrovolnictví v oblasti humanitní, oblasti ochrany lidských práv a v kulturní oblasti. Žádný z těchto respondentů se nevěnuje dobrovolnictví v církevní a náboženské oblasti.

V oblasti jiné vepsali respondenti Zdravotně sociální fakulty, obor Sociální práce ve veřejné správě tyto možnosti:

- Pomoc při sbírkách - srdíčkový den atd., pomoc při organizaci charitativního běhu a čištění města.
- Příležitostné dobročinné akce, dobrovolné brigády v obci.
- Pomoc při dobročinných sbírkách a akcích.
- Jednorázové akce, naposledy Noc Venku.
- Příležitostné akce pořádané městem.

Graf 10 Oblast zdravotnictví FEK OPP

Zdroj: Vlastní výzkum.

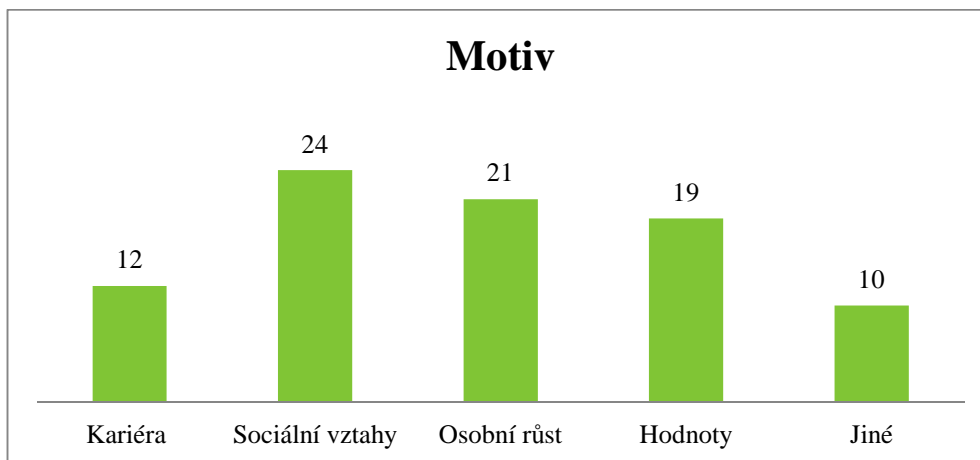
Z grafu č. 10 vyplývá, že respondenti FEK OPP se nevěnují dobrovolnictví v oblasti církevní a náboženské, ekologické, ani oblasti zdravotnictví. 1 respondent uvedl, že se věnuje dobrovolnictví v oblasti humanitní, oblasti ochrany lidských práv a kulturní oblasti. 2 respondenti si vybrali odpověď oblast sociálních služeb, 4 tito respondenti se věnují oblasti vzdělávání/ dobrovolnictví s dětmi a mládeží, 5 respondentů zvolilo, že se věnují dobrovolnictví v oblasti sportu. Nejvíce z těchto respondentů zvolilo komunitní oblast (6 respondentů).

V oblasti jiné zapsali respondenti Ekonomické fakulty, obor Obchodní podnikání tyto možnosti:

- International Student Club USB, České Budějovice.
- Zahraniční dobrovolná služba.

Následující graf č. 11 ukazuje, jaké motivy vedly respondenty k dobrovolnictví. Respondenti měli opět možnost vybrat více odpovědí.

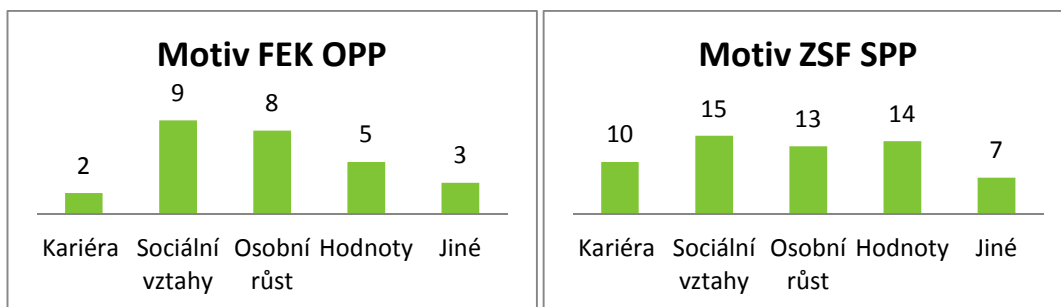
Graf 11 Motiv vedoucí k dobrovolnictví

Zdroj: Vlastní výzkum.

Motiv Kariéra (získat zkušenosti a kontakty pro budoucí kariéru) zvolilo 12 respondentů, druhý z nabízených Sociální motivy (snaha posílit sociální vztahy) zvolilo 24 respondentů. Snahu rozvíjet se, tedy motiv Osobní růst zvolilo 21 respondentů, Hodnoty (pomoci méně šťastným a naplnit tak osobní hodnoty) si jako motiv vybralo 19 respondentů. Respondenti měli opět možnost vepsat svoji vlastní odpověď, tuto možnost využilo 10 respondentů (tyto odpovědi budou popsány níže u jednotlivých oborů).

Graf 12 Motiv vedoucí k dobrovolnictví dle oboru studia

Zdroj: Vlastní výzkum.

Jak je patrné z grafu č. 12, Motiv Kariéra (získat zkušenosti a kontakty pro budoucí kariéru) si z respondentů ZSF SPP vybralo 10 respondentů, druhý nabízený, tedy Sociální motiv (snaha posílit sociální vztahy) zvolilo 15 respondentů. Snahu rozvíjet se, motiv Osobní růst zvolilo 13 respondentů. Pomoci méně šťastným a naplnit tak osobní hodnoty si jako motiv vybralo 14 respondentů. Respondenti měli opět možnost vepsat svoji vlastní odpověď, tuto možnost využilo 7 respondentů.

Mezi odpověďmi Jiné bylo zapsáno:

- Přejde mi to jako smysluplné využití volného času.
- Chci pomoci svému okolí.
- Mám radost, když můžu někomu pomoci.
- Ráda pomáhám svému okolí, mám z toho dobrý pocit.
- Radost z dobře vykonané práce, která navíc někomu přinesla radost.
- Dobrovolnictví mne naplňuje.
- Smysluplná činnost ve volném čase.

Graf č. 12 taktéž ukazuje, že motiv Kariéra (získat zkušenosti a kontakty pro budoucí kariéru) si z respondentů FEK OPP zvolili 2 respondenti, Sociální motiv (snaha posílit sociální vztahy) zvolilo 9 respondentů. Motiv Osobní růst (snaha rozvíjet se) zvolilo 8 respondentů. Pomoci méně šťastným a naplnit tak osobní hodnoty si jako motiv k dobrovolnictví vybralo 5 respondentů. Respondenti měli opět možnost vepsat svoji vlastní odpověď, tuto možnost využili 3 respondenti.

V odpovědích Jiné bylo zapsáno:

- Jako trenér fotbalového klubu mám radost z rozvoje jiných (svěřenců).
- Ráda pomáhám svému okolí. Cítím, že pomoci by měl každý, kdo může.
- Příležitost vycestovat do zahraničí a pomoci druhým.

Osmá dotazníková otázka byla založena na výročích, které vychází z Inventáře funkcí dobrovolnictví. K tomuto inventáři autorka po vzoru Neuhöfnerové (2014) přidala dalších 6 otázek, které reprezentují funkci normativní a hédonickou. Normativní a hédonická funkce a její otázky vycházejí z výzkumu Friče, Pospíšilové a kol. (2010). Výsledkem tak byl soubor 36 výroků, které respondenti

hodnotili na škále 1 – 5, kde 1 znamená nejméně důležité a 5 velmi důležité. Odhadovaná reliabilita osmé škálové otázky je dle testu v programu IBM SPSS Statistics vysoká, Cronbach's Alpha = 0,997 pro všech 36 výroků.

Kvůli rozsáhlosti, je tabulka s číselným vyhodnocením všech výroků rozdělena na dvě části, přičemž obě její části jsou uvedeny v příloze č. 4. Zde budou prezentovány pouze nejdůležitější výsledky.

Příloha č. 4 ukazuje čtenáři, které výroky jsou pro respondenty daných fakult a oborů nejvíce a nejméně významné. Prvních pět nejvýznamnějších výroků, pro respondenty, které mají nejvyšší hodnoty v poli průměrná hodnota, jsou v příslušné tabulce vyznačeny tučně.

Z tabulek uvedených v příloze č. 4 tedy vyplývá, že pro respondenty ZSF SPP je nejdůležitějších těchto 5 výroků:

- Je to moje občanská povinnost – 4,286.
- Je to příležitost splatit svůj dluh vůči společnosti, do které patřím – 4,286.
- Chtěl/a jsem se věnovat nějaké zajímavé činnosti, ve svém volném čase – 4,048.
- Cítím, že je důležité ostatním pomáhat – 4,000.
- Upřímně se zajímám o skupinu, které pomáhám – 3,762.

Respondenti FEK OPP oproti tomu označili za nejdůležitější faktory motivující k dobrovolnictví:

- Mohu tak prozkoumat své silné stránky – 4,222.
- Mohu se naučit, jak jednat s různými lidmi – 4,111.
- Baví mě to – 3,889.
- Dobrovolnictví je způsob, jak si najít nové přátele – 3,778.
- Dobrovolnictví mi umožňuje získat nový úhel pohledu na věci – 3,778.

Stejně jako Francis (2011) a Neuhöferová (2014) provedla i autorka této bakalářské práce faktorovou analýzu, aby zjistila, zda lze výroky skutečně zařadit do osmi skupin

funkcí, které byly vybrány. Na tomto principu je založen Inventář funkcí dobrovolnictví. Autorka došla ke stejným závěrům, jako výše zmiňované autorky. Původní model se projevil jako nestabilní, jelikož jeden výrok neodpovídá pouze jedné funkci. Proto bylo potvrzeno, že jednotlivé skupiny výroků nemohou být přiřazeny ke konkrétním funkcím. Výsledky faktorové analýzy, která měla za úkol prokázat, zda lze jednotlivé výroky přiřadit k jednotlivým funkcím, či nikoliv je uvedena v příloze č. 3.

Jelikož jednotlivé funkce nemohou být porovnávány mezi sebou, rozhodla se autorka stejně jako Neuhöferová (2014), porovnat mezioborově jednotlivé výroky. Výroky, u kterých byla potvrzena významná statistická odchylka, můžete vidět v tabulce č. 1.

Z této tabulky lze vyvodit, že studenti ZSF SPP jsou více motivováni tím, že dobrovolnictví jim pomůže prozkoumat různé kariérové možnosti, získat důležité kontakty a případně jim pomůže otevřít dveře pro budoucí povolání. Stejně tak tito studenti, na rozdíl od studentů FEK OPP cítí, že pomáhat ostatním je důležité a že je to jejich občanská povinnost. U jiných výroků nebyl rozdíl mezi danými studenty statisticky prokázán.

Tabulka 1 Porovnání jednotlivých výroků

Výrok	ZSF, SP	EF, OP	Sig =
Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.	3,571	2,444	0,03
Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci.	3,148	2,657	0,037
Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.	3,238	2,667	0,04
Cítím, že je důležité pomáhat ostatním.	4,000	3,333	0,034
Je to moje občanská povinnost.	4,286	3,222	0,036

Zdroj: Vlastní výzkum.

K zodpovězení výzkumné otázky č. 1 *Věnují se studenti Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě) dobrovolnictví častěji, než studenti Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání)?*, použila autorka Chi – kvadrát test dobré shody, který provedla v programu IBM SPSS Statistics. Nejprve byla stanovena nulová hypotéza H₀, která zněla: Studenti ZSF SPP a studenti FEK OPP se věnují

dobrovolnictví stejně často. Ze získaných dat byla vybrána tzv. skutečná data a pomocí příslušných funkcí v daném programu byla získána tzv. očekávaná data, viz tabulka č. 2.

Tabulka 2 Chi-Square test dobré shody

			Dobrovolnictví		Celkem
			ANO	NE	
Student	ZSF SPP	Skutečná data	21	18	39
		Očekávaná data	13,4	25,6	39
	FEK OPP	Skutečná data	9	39	48
		Očekávaná data	16,6	31,4	48
Celkem		Skutečná data	57	30	87
		Očekávaná data	57	30	87

Zdroj: Vlastní výzkum.

Na základě těchto dat byl stejným programem vyvozen při hladině významnosti 0,05 závěr, že očekávaná data neodpovídají datům skutečným. Výsledné číslo 0,000615 je výrazně menší, než hladina významnosti a proto můžeme H_0 zamítnout. Vzhledem k rozdílu mezi skutečnými a očekávanými daty poté můžeme potvrdit, že studenti ZSF SPP se dobrovolnictví věnují častěji, než studenti FEK OPP.

4.2 Kvalitativní výzkum

Ke kvalitativnímu výzkumu byli přizváni respondenti dotazníkového šetření, kteří v něm uvedli, že jsou dobrovolníky a mají zájem účastnit se i kvalitativního výzkumu v podobě polostrukturovaného rozhovoru. Přihlásilo se osm zájemců, na základě dohody o možnostech uskutečnění rozhovoru se autorce povedlo provést šest rozhovorů.

Informanti byli nejdříve seznámeni s účelem rozhovoru a byli dotázáni, zda souhlasí se zpracováním rozhovoru ke zmíněnému účelu. Všichni informanti souhlasili s dalším zpracováním dat.

Následující tabulky korespondují s trsy, které byly vytvořeny na základě analýzy dat. Jednotlivé trsy jsou souborem dat, která mezi sebou mají obsahovou podobnost.

V tabulce č. 3 se nachází základní charakteristické údaje o informantech. Informanti z FEK OPP budou pro přehlednost v tabulkách rozlišeni zelenou barvou. Co se týká dobrovolnictví, byli všichni dotázáni, jak dlouho se mu věnují a ve které oblasti jako dobrovolníci působí. Oblast působnosti je k vidění v tabulce č. 4.

Tabulka 3 Základní charakteristika

Základní charakteristika	Ročník a obor	Dobrovolnictví	Doba
Kát'a	3. ZSF	Dlouhodobé	7 let
Lucka	1. FEK	Dlouhodobé	2 roky
Míša	2. ZSF	Dlouhodobé	1,5 roku
Honza	2. FEK	Dlouhodobé	3,5 roku
Mart'a	3. FEK	Krátkodobé	Nelze určit
Jana	1. ZSF	Dlouhodobé	3 roky

Zdroj: Vlastní výzkum.

Kvalitativního výzkumu se tedy účastnilo 6 informantů, z toho pět žen a jeden muž. Tři z informantů jsou zástupci ZSF SPP, zbylí tři jsou studenty FEK OPP. Dobrovolnictví se pět z nich věnuje dlouhodobě od 1,5 roku do 7 let. v případě Marti nelze délka určit: „*Dělám to jen příležitostně, takže se nedá mluvit o nějaké konkrétní době.*“.

Tabulka 4 Oblast dobrovolnictví

Oblast	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Oblast sportu						X
Vzdělávání dětí a mládeže	X	X				X
Komunitní oblast	X	X		X	X	X
Kulturní oblast				X		
Oblast sociálních služeb			X			
Humanitární oblast						X
Příležitostné akce	X	X	X	X	X	X

Zdroj: Vlastní výzkum.

Z tabulky č. 4 je patrné, že všichni informanti se věnují dobrovolnictví při příležitostných akcích, nejčastěji zmiňované byly kulturní akce pro děti a dospělé v jejich obci. Pět z informantů se věnuje dobrovolnictví ve své komunitě, tři se věnují

vzdělávání dětí a mládeže (Sbor dobrovolných hasičů, Skaut a doučování angličtiny). Jeden informant se věnuje kulturní oblasti (stará se o místní knihovnu a vede obecní kroniku), další informant se věnuje dobrovolnictví v oblasti sportu a jeden informant je dobrovolníkem v oblasti sociálních služeb (pod Městskou charitou v Českých Budějovicích).

Informantka, která je dobrovolnicí ve Sboru dobrovolných hasičů sama sebe nezařazuje jako dobrovolnici v oblasti humanitární (kam se Sborny dobrovolných hasičů řadí dle teorie), jelikož říká, že to je spíš pro muže. Ona se věnuje pouze dětem a jejich přípravě na závody a také jejich výuce o první pomoci, či zásadách hašení.

Tabulka 5 Motivy vedoucí k dobrovolnictví

Motiv vedoucí k dobrovolnictví	Káťa	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Rodina	X			X		X
Kamarádi	X		X			X
Udělat něco pro ostatní	X	X	X			X
Získat nové zkušenosti		X			X	
Využití schopnosti pro dobrou věc		X				X
Získání praxe	X		X			
Zažít něco nového	X				X	
Poznat nové lidi		X	X	X		X
Zodpovědnost za komunitu	X					X

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabulka č. 5 ukazuje, jaké motivy vedly jednotlivé informanty k tomu, stát se dobrovolníky. Vzhledem k obsáhlosti těchto motivů, bude zhodnocení provedeno v kapitole diskuse výsledků (kapitola č. 5).

Tabulka 6 Existence rozdílů v motivaci u krátkodobých a dlouhodobých dobrovolníků

Rozdíl kr. a dl.	Káťa	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Ano		X				
Ne	X		X	X	X	X

Zdroj: Vlastní výzkum.

Odpověď na otázku, zda si informanti myslí, že existuje rozdíl v motivaci těch, kteří se věnují dobrovolnictví krátkodobě, či dlouhodobě přináší tabulka č. 6. Z této tabulky je patrné, že pět informantů si myslí, že rozdíl zde neexistuje. Za všechny uvedu názor Káti: „*Spíš to bude v tom, kolik tomu můžou věnovat času.*“. Oproti tomu si Lucka myslí, že rozdíl určitě existuje a říká: „*Ti, co to dělají jen tak nárazově, tak asi nevědí, co chtějí, jen chtějí zkusit něco nového. Ti, co se dobrovolnictví věnují dlouhodobě, ti už podle mého vědí, proč to dělají, musí se jim to nějakým způsobem vyplácet.*“.

Tabulka 7 Motivace k setrvání u dobrovolnictví

Motivace k setrvání	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Nové zkušenosti		X		X	X	X
Splatit dluh	X		X			
Udělat něco pro ostatní	X		X	X		
Baví mě to	X	X	X	X	X	X
Zažívám krásné chvíle	X					
Učím se, jak jednat s lidmi	X	X		X	X	
Zajímám se o ty, kterým pomáhám						X
Rodina to očekávala				X		X
Mohu motivovat někoho dalšího	X					
Získání praxe	X		X			X
Zážitky, které by jinde nebyly	X					
Navazuji nové vztahy			X			X
Je to moje povinnost	X		X	X		
Je to správné	X	X				
Důležité kontakty				X		
Zjist'uji, silné a slabé stránky				X	X	
Získám nový pohled na svět		X	X			
Šíření dobré věci			X			

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabula č. 7 ukazuje, co vede informanty k tomu, že setrvávají v dobrovolnické aktivitě, případně dobrovolnickou aktivitu provozují opakovaně. Jednotlivé rozdíly

v motivaci studentů ZSF SPP a FEK OPP budou rozebrány v kapitole diskuse výsledků (kapitola č. 5).

Tabulka 8 Sociální motiv x sociální funkce

Soc. motiv x soc. fce	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Rozdíl v chápání	X		X	X		X
Nevím		X			X	

Zdroj: Vlastní výzkum.

V rozhovoru se autorka práce snažila zjistit, proč byl v dotazníku tak často volen motiv sociální vztahy, aniž by se potvrdila sociální funkce motivace v dotazníku VFI. Na stejný problém narazili ve svém výzkumu i Mlčák a Šamajová (2013). Čtyři informanti se shodli na rozdílu v chápání obou pojmů, za všechny názor Honzy „*Budu mluvit za sebe, ale asi je to platné pro všechny. První, tedy ty sociální vztahy, jsem pochopil, jako najít si přátele, druhé jako, že to ode mě někdo očekával.*“. Zbytek informantů nevěděl, proč by tomu tak mohlo být.

Vzhledem k tomu, že v kvantitativním výzkumu nebylo možné přiřadit jednotlivé výroky daným funkcím, stejně jako u výzkumu Francis (2011) a Neuhöferové (2014), byla zbývající část rozhovoru věnována pouze těm výroky z upraveného dotazníku VFI, které byly pro studenty ZSF SPP statisticky významnější, než pro studenty FEK OPP. Tato část rozhovoru měla za cíl potvrdit a osvětlit, proč byly dané výroky pro studenty tak významné, jak uvedli.

Tabulka 9 Výrok: Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání

Dveře pro povolání	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Významnější pro ZSF SPP	X	X		X	X	X
Významné pro všechny stejně			X			

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabulka č. 9 hodnotí výrok *Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání*. Pět informantů potvrzuje, že dobrovolnictví otevře dveře pro budoucí povolání spíše studentům ZSF SPP, než studentům FEK OP. Jana: „*Já si třeba myslím, že mě to ty*

dveře tak nějak pomůže otevřít, že už mám nějakou praxi s dětma a tak. Ale třeba oni když jsou na ekonomce, tak asi moc do toho sociálu nechtěj. Mi teda přijde, že já kdybych byla na ekonomce, tak bych šla dělat někde do soukromý firmy a tam asi na to dobrovolnictví nekoukaj.“. Marťa: „No tak jim to asi pomůže, když to studují, my spíš potřebujeme do nějaké firmy, kde by nám to otevřelo dveře. Pro ně to asi bude důležitější.“. Oproti tomu stojí názor Míši, která si myslí, že by to mělo být významné pro všechny stejně: „Když vidím, co všechno je potřeba udělat, tak si myslím, že i ti ekonomové by to měli vnímat jako možnost pro budoucí povolání. Třeba fundraising, nebo propagace. Vím, že je to zadarmo, ale i my jsme studenti. Peníze nejsou všechno.“.

Tabulka 10 Výrok: Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci

Důležité kontakty	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Rozdíl existuje					X	
Rozdíl v oborech mi nepřijde významný			X			
Nezáleží na oboru studia, ale na oblasti dobrovolnictví	X	X		X		X

Zdroj: Vlastní výzkum.

Výrok *Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci*, který byl v dotazníkovém šetření pro studenty ZSF SPP opět významnější, se ovšem v kvalitativním výzkumu zdá více problémový. Informanti se nemohou shodnout. Nejvíce informantů zastává názor, že nezávisí na oboru studia, ale spíše na oblasti, ve které působí jako dobrovolníci. Honza: „Neřekl bych ani tak rozdíl mezi obory studia, jako mezi oblastmi, kde jako dobrovolník působíte. Nicméně studium může ovlivnit i výběr oblasti. Je těžké to rozhodnout.“. Míša si myslí, že rozdíl mezi obory studia nebudou tak významné: „Nemyslím si, že by student/ka ekonomky nenašla žádný důležitý kontakt.“. Marťa je toho názoru, že: „nám by kontakty z dobrovolnictví asi nijak nepomohli.“.

Tabulka 11 Výrok: Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti

Kariérové možnosti	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Významnější pro ZSF SPP	X	X		X	X	X
Rozdíl v oborech mi nepřijde významný			X			

Zdroj: Vlastní výzkum.

Třetí výrok *Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti*, vidí informanti jako významnější pro studenty ZSF SPP. Za pět informantů je zde uveden výrok Lucky: „*Studentům ZSF se dle mého opravdu vyplatí být dobrovolníkem v různých organizacích atd., jelikož se mohou podívat, co by rádi dělali, co by je bavilo.*“. Opačný názor má pouze Míša: „*Rozdíl není, nevidím ho. Všude je potřeba někdo, třeba na shánění a vedení financí. Nemyslím si, že by tam nemohli ekonomové hledat a zkoumat možnosti uplatnění. Ale pro ně to asi není tak lákavé.*“.

Tabulka 12 Výrok: Cítím, že je důležité pomáhat ostatním

Pomáhat ostatním	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Významnější pro ZSF SPP	X	X			X	X
Významné pro oba obory			X	X		

Zdroj: Vlastní výzkum.

Cítím, že je důležité pomáhat ostatním, tento výrok vnímají jako důležitější pro studenty ZSF SPP čtyři informanti. Jana: „*Hm, to je těžký. Ale myslím, že už je to i tím, že jsme si vybrali takovou školu. Nebo třeba tím, jak jsme vychovaní no. Že je u nás ten pocit určitě silnější.*“. Na druhé straně stojí Míša a Honza, oba mají opačný názor. Honza: „*U mě tenhle pocit vyvolal můj děda, takže je to o tom, kdo nás ovlivní, vychová. Je těžké rozhodnout, jak velký rozdíl pak bude mezi obory studia. Je to o tom, kdo nás ovlivní. Za sebe bych řekl, že tam tak významný rozdíl mezi obory studia nebude.*“.

Tabulka 13 Výrok: Je to moje občanská povinnost

Občanská povinnost	Kát'a	Lucka	Míša	Honza	Mart'a	Jana
Významnější pro ZSF SPP	X	X		X	X	X
Rozdíl v oborech mi nepřijde významný			X			

Zdroj: Vlastní výzkum.

Poslední výrok zněl *Je to moje občanská povinnost*. I zde se pět informantů shodlo, že byl tento výrok významnější pro studenty ZSF SP a uváděli názory, jako Kát'a: *No, to je to samé, jako ten pocit důležitosti pomoc ostatním. U nás bude ten pocit povinnosti silnější.*“, nebo Lucka: *„Tohle je asi na každém, jak si to zhodnotí. Třeba pro ně může být povinnost pomoci někomu „cizímu“ a pro nás je větší povinnost pomoc rodičům, aby nás nemuseli dlouho živit.*“. Míša zastává jiný názor: *„To by asi měla být povinnost každého, jen někdo si to uvědomuje, někdo ne. Nejsem přesvědčena, že by existoval tak velký rozdíl mezi oběma obory.*“.

5 Diskuse výsledků

Dobrovolnictví je součástí života společnosti již od starověku a čím dál více výzkumů se věnuje právě fenoménu dobrovolnictví a také motivaci k dobrovolnictví. Tato bakalářská práce si klade za cíl porovnat faktory, respektive motivy, které vedou dobrovolníky z řad studentů ZSF SPP a studentů FEK OPP k výkonu a setrvání u dobrovolnictví.

K dosažení cíle byly formulovány tři výzkumné otázky, na něž byly hledány odpovědi skrze kvantitativní a kvalitativní výzkum.

Kvantitativní výzkum byl proveden technikou dotazníkového šetření. Dotazník byl studentům předán pomocí e-mailových adres ročníků. Celkem se navrátilo 92 dotazníků, z nichž 5 bylo kvůli neúplnému vyplnění vyřazeno. Celkem bylo tedy analyzováno 87 různých dotazníků.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 73 žen a 14 mužů. Nízkou účast mužů na dotazníkovém šetření si autorka vysvětluje tak, že ženy jsou na obou fakultách zastoupeny více a jsou i ochotnější k vyplnění dotazníků. S podobným rozložením pohlaví, kde výrazně převažovaly ženy, se setkala několik podobných výzkumů, za všechny například výzkum Pipkové (2013) a Neuhöferové (2014).

Co se týká zastoupení výše zmíněných fakult a oborů, za ZSF SPP bylo hodnoceno 39 dotazníků, za FEK OPP 48 navrácených dotazníků. Vyšší počet navrácených dotazníků z FEK OPP lze vysvětlit tím, že je zde celkově více studentů.

Kvalitativní výzkum byl proveden technikou polostrukturovaného rozhovoru. Tohoto rozhovoru se účastnili ti z respondentů dotazníkového šetření, kteří se věnují dobrovolnictví a zároveň uvedli souhlas s poskytnutím rozhovoru. Celkem se ozvalo osm ochotných informantů, z nichž bylo vzhledem k časovým možnostem uskutečnění rozhovoru vybráno šest. Rozhovory probíhaly v Českých Budějovicích, s časovou náročností 30 – 45 minut.

Z kvantitativního šetření vyplynulo, že do dobrovolnictví je zapojeno 21 respondentů ZSF SPP a 18 respondentů ZSF SPP se dobrovolnictví nevěnuje. Významnější rozdíl byl u respondentů FEK OPP, kde je do dobrovolnictví zapojeno

9 respondentů a 39 respondentů se dobrovolnictví nevěnuje. Pro srovnání dosažený výsledek koreluje s výzkumem o dobrovolnictví, provedenými na Zdravotně sociální fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, konkrétně Marková (2014) a s výzkumem o dobrovolnictví provedeným Pipkovou (2013), která do své práce zahrnuje i studenty Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Respondenti se dobrovolnictví věnují spíše dlouhodobě (19 respondentů), pouze 11 respondentů uvedlo, že se dobrovolnictví věnují krátkodobě, tedy ve lhůtě do tří měsíců. Tyto výsledky korespondují s výsledky Klimešové (2012), nicméně jsou v rozporu s výzkumem Friče, Pospíšilové a kol. (2010) a Neuhöferové (2014). Mladí dobrovolníci jsou v jejich výzkumech charakterizováni spíše jako nepravidelní, krátkodobí a málo intenzivní. Autorka vidí možnost rozporu v tom, že sociologický výzkum často nepřinese ty samé výsledky, protože je omezen ať už prostorově, či časově. Respondenti jsou navíc ovlivněni mnoha vnitřními i vnějšími vlivy.

Je tedy možné, že respondenti tohoto dotazníkového šetření jsou na rozdíl od výzkumů, se kterými jsou komparováni více informováni o možnostech být dobrovolníky, že je k dlouhodobému setrvání vede například i ochota věnovat dobrovolnictví více volného času.

Skutečnost ochoty věnovat se dobrovolnictví ve svém volném čase se objevila i v kvalitativním šetření. V kvalitativním šetření pět informantů uvedlo, že si nemyslí, že by byl rozdíl v motivaci těch, kteří se dobrovolnictví věnují krátkodobě, či dlouhodobě. Za všechny je zde uveden názor Honzy: „*Já si nemyslím, že by tam byl rozdíl v motivaci. Spíš třeba nevědí, co můžou dělat, nebo nemají čas.*“.

Význam času se objevuje i ve výzkumu Pipkové (2013), kde přibližně 54 % dotazovaných uvedlo, že se dobrovolnictví nevěnuje, jelikož nemají dostatek času. Dalších 35 % uvádí, že nenašli činnost, která by je zaujala, a 22 % dotazovaných uvedlo, že neví, jakým způsobem se mohou stát dobrovolníkem.

K dosažení cíle práce byly položeny tři výzkumné otázky. Prvních z nich *Věnují se studenti Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě) dobrovolnictví častěji, než studenti Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání)?*, byla zodpovězena díky kvantitativnímu šetření, kde byla položena dichotomická otázka,

zda se respondenti dobrovolnictví věnují, či nikoli. Na získaných datech byl v programu IBM SPSS Statistics proveden Chi – kvadrát test dobré shody. Tento test je založen na porovnání skutečných a očekávaných odpovědí (tabulka č. 2). Nejprve byla stanovena nulová hypotéza, která předpokládala, že mezi zkoumanými objekty neexistuje žádný rozdíl. Získaný výsledek Chi – kvadrát testu dobré shody byl poté komparován s hladinou významnosti, která bývá stanovena jako 0,05. Pokud je výsledek Chi – kvadrát testu menší, než hladina významnosti, může být nulová hypotéza zamítnuta a lze vyslovit existenci rozdílu mezi objekty. Výsledek Chi – kvadrát testu dobré shody byl v případě zkoumaného vzorku 0,000615, což je výrazně nižší, než hladina významnosti a proto byla nulová hypotéza zamítnuta. Na základě rozdílu mezi skutečnými a očekávanými daty byla přijata hypotéza, že studenti ZSF SPP se věnují dobrovolnictví častěji, než studenti FEK OPP.

Toto zjištění je v souladu s výzkumem Clare Holdsworth (2010), která provedla výzkum o motivaci dobrovolníků na studentech vysokých škol v Anglii. Ve svém výzkumu zjistila, že studenti sociálních věd, mezi které lze zařadit i studenty ZSF SPP se věnují dobrovolnictví výrazně častěji, než studenti strojírenství, obchodu a dalších oborů. Mezi studenty obchodu můžeme zařadit studenty FEK OPP. Na druhou stranu je tento výsledek v rozporu s výzkumem Neuhöferové (2014), která ve svém výzkumu hodnotila motivaci dobrovolníků z řad studentů vysokých škol v Praze. Studenty rozdělila do tří skupin, studenti humanitního, ekonomického a technického zaměření. Na základě Chi – kvadrát testu dobré shody, neprokázala mezi těmito skupinami studentů významný rozdíl v participaci dobrovolnictví. Jak již bylo řečeno, rozdílnost výsledků může být zapříčiněna několika faktory, jejich odhalení by bylo zcela jistě dalším vhodným tématem pro samostatný výzkum. Jako možnost vidí autorka opět jiné prostorové vymezení a jiné složení výzkumného vzorku.

Kvantitativní výzkum byl zaměřen i na to, co vedlo respondenty k tomu stát se dobrovolníky. Respondenti ZSF SPP i FEK OPP nejčastěji volili motiv sociální vztahy. V další části výzkumu, konkrétně v osmé otázce, tedy v upraveném dotazníku VFI, se ovšem nepotvrdila sociální funkce motivace. Na tento problém narazily ve svém výzkumu i Mlčák a Šamajová (2013). Ti mimo jiné zjišťovali, jaká je funkcionální

motivace dobrovolnic, k dosažení výsledků použili taktéž dotazník VFI. Ve výzkumu dokázali, že důležitým předpokladem pro dlouhodobé a intenzivní dobrovolnictví je existence dobrých sociálních vztahů. Dobrovolnice však sociální funkci motivace hodnotily pouze jako průměrně významnou. Mlčák a Šamajová (2013) tak vyslovují otázku, do jaké míry si jsou dobrovolnice vědomy složité spleti motivů, které je k dobrovolnictví vedou a jsou předpokladem k setrvání u dobrovolnictví.

Jiný pohled na problematiku rozdílnosti ve významnosti sociálních vztahů, nikoli sociální funkce motivace, přinesl kvalitativní výzkum provedený v této bakalářské práci, neboť informanti se domnívají, že motiv sociální vztahy byl respondenty chápán odlišně, než sociální funkce v dotazníku VFI. Podrobněji názor Káti: *„Když vidím ty otázky z dotazníku, tak já jsem tu sociální funkci brala spíš, že někdo chtěl, abych to dělala. Ale ty sociální vztahy jsem si pro sebe přebrala, že poznám nové lidi, sejdu se s kamarády. Myslím si, že to takhle odlišně pochopilo víc lidí“.*

Odpověď na druhou výzkumnou otázku *Jaké faktory vedou studenty těchto oborů k prosociálnímu chování a dobrovolnictví?*, byla hledána prostřednictvím kvalitativního výzkumu. Jednotlivé odpovědi je možné vidět v tabulce č. 5, která koresponduje s trsem o motivaci k dobrovolnictví. Informanti ZSF SPP i FEK OPP se shodují v tom, že díky dobrovolnictví mohou poznat nové lidi, tedy je pro ně důležitý motiv sociální vztahy.

Informanti ZSF SPP jsou více orientováni na motiv hodnoty, jelikož se u nich objevili výroky, jako například Janin: *„Tak asi taky to, že cítím nějakou zodpovědnost, nebo jak to říct. Aby to, co někdo dělal pro nás, jakože přetrvalo. Prostě jsme zodpovědní za to, jak se bude v obci dál žít a tak.“*, nebo Míša: *„Přivedla mě k tomu kamarádka, bavila jsem se s ní o tom, co dělá ve volném čase a najednou mi došlo, že by bylo super jít a pomoci druhým.“*

Dalším významným motivem pro informanty ZSF SPP byl motiv kariéra, respektive získání praxe, Káťa: *„Navíc je to dobrá praxe.“*. Motiv kariéra k výkonu dobrovolnictví byl u studentů sociálního a humanitního oboru nejčastěji volen i ve výzkumu Neuhöferové (2014) a Clare Holdsworth (2010). Tak, jak uvádí Neuhöferová (2014), je to nejspíše způsobeno tím, že studenti sociálního oboru se více uplatňují v neziskovém sektoru, případně ve státní sféře a tak je pro ně může být získání praxe

dobrovolnictvím platná více, než pro studenty ekonomického zaměření, kteří se orientují spíše na soukromou sféru.

Informanti FEK OPP pak kladli větší důraz na možnost osobního růstu, tedy získání nových zkušeností, Lucka: „*Měla jsem před sebou možnost smysluplně využít, to co umím a přitom získat nové zkušenosti.*“, Marťa: „*Co se týká těch akcí ve vsi, tak si vyzkouším nějaké fungování v týmu, organizační věci, komunikaci s lidmi. Ta komunikace byla dobrá i u těch sbírek.*“.

V případě motivu vycházejícího z rodiny, či od kamarádů jsou na tom oba obory z hlediska dat od informantů stejně. Autorku ovšem překvapilo, jak často byly tyto motivy zmíněny, aniž by byly zaznamenány v dotazníkovém šetření. Na otázku, proč je tomu tak, odpovídali informanti velmi podobně, jako Míša: „*No vidíš, tak to mě ani nenapadlo. Byly tam možnosti, tak jsem je zaškrtnla, ale napsat tam vlastní mě nenapadlo.*“.

Ostatní motivy byly voleny stejně, nezávisle na oboru studia.

Na třetí a poslední výzkumnou otázku *Jaká je motivace studentů, kteří vykazují znaky prosociálního chování?*, byla hledána odpověď v kvalitativním výzkumu, který byl z části proveden na základě výsledků dotazníkového šetření.

V kvantitativním výzkumu se stejně jako Neuhöferové (2014) a Francis (2011) nepodařilo přiřadit jednotlivé výroky k funkcím z dotazníku VFI (sociální, ochranná, zkušenostní, kariéerní, hodnotová, podpůrná, normativní a hédonistická funkce). V kvalitativním výzkumu se proto pracovalo pouze s jednotlivými výroky, které se od sebe statisticky významně lišily. Statistická významnost byla testována pomocí dvouvýběrového t-testu. Dvouvýběrový t-test byl zvolen pro nenormální rozdělení dat a také z důvodu využití tohoto statistického testu ve zmíněném výzkumu Francis (2011).

Prvním výrokem, který byl prokázán za statisticky významnější pro studenty ZSF SPP, se signifikancí 0,030, zní *Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.* V kvalitativním výzkumu bylo potvrzeno, že je tento výrok významnější pro studenty ZSF SPP. Lucie: „*Určitě mezi námi rozdíl je, podle mě se jim jako sociálnímu oboru*

díky dobrovolnictví opravdu lépe otevřou dveře k budoucímu povolání. Nám ekonomům účast na dobrovolnictví v soukromé sféře nepomůže.“

Druhý výrok se signifikancí 0,037 ve znění *Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci*, se opět projevil jako významnější pro studenty ZSF SPP. Nicméně v kvalitativním výzkumu vznikl rozpor, neboť informanti se domnívali, že získat důležité kontakty pro svoji budoucí práci mohou jak studenti ZSF SPP, tak studenti FEK OPP. Dle informantů tak nezáleží na oboru studia, ale na oblasti, ve které jako dobrovolníci působí. Káťa: *„Myslím si spíš, že to není o tom, co kdo studuje, ale o tom, čemu se věnuje. Třeba na těch akcích pro obec jde sehnat hodně důležitých kontaktů i mezi lidma, co tam bydlí.“*

Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti, je třetím výrokiem významnějším pro studenty ZSF SPP se signifikancí 0,040. Významnost pro studenty ZSF SPP oproti studentům FEK OPP byla potvrzena i v kvalitativním výzkumu. Lucka: *„Určitě je tam rozdíl, protože my jdeme víc do těch soukromých firem. Tam se taky potřebujeme dostat, abychom mohli prozkoumat možnosti. Ale oni se na tu sociální školu dali, takže jim to určitě pomůže, když se jako dobrovolníci do těchto organizací podívají.“*

Čtvrtý výrok *Cítím, že je důležité pomáhat ostatním*, se signifikancí 0,034 byl i informanty opět potvrzen jako významnější pro studenty ZSF SPP. Lucka: *„Myslím si, že to někde uvnitř cítí každý, ale jelikož oni studují sociální obor, bude u nich ten pocit výraznější, proto to hodnotili, jak významnější.“*

Poslední výrok se signifikancí 0,036 *Je to moje občanská povinnost*, byl taktéž potvrzen informanty jako důležitější pro studenty ZSF SPP. Honza: *„Opět je velmi těžké rozhodnout. Ale v rámci nějakého cítění povinnosti bude tohle asi opravdu důležitější pro studenty ZSF.“*

V části rozhovoru, která předcházela diskusi o významnosti jednotlivých výroků, byli informanti dotázáni, co je vede k tomu setrvat, či provozovat dobrovolnickou činnost opakovaně. Všichni informanti se shodli na tom, že je dobrovolnictví baví.

Co se týká rozdílů mezi obory studia, byly uváděny často stejné výroky, jako v případě motivace k zahájení dobrovolnické činnosti. Informanti ZSF SPP kladli

větší důraz na možnost naplnit své osobní hodnoty, společenské normy a zároveň možnost získání praxe, Míša: „*Je to super možnost, jak využít volné chvíle a pomoc. Navíc je to super pro budoucí praxi, myslím, že mi to jednou usnadní hledání zaměstnání.*“. To tedy koresponduje se statisticky významnějšími výroky pro studenty ZSF SPP, které spadaly pod normativní a kariérní funkci.

Oproti tomu studenty FEK OPP motivuje možnost osobního růstu a získávání nových zkušeností. Mezi výroky informantů z FEK OPP lze zařadit například výrok Marti: „*Vlastně ještě si tam ověřím, co už umím a na čem mám případně ještě pracovat.*“ a Lucky: „*Baví mne to, jelikož se stále učím. Získávám nové zkušenosti, učím se pracovat, mluvit s lidmi.*“.

Pokud se budeme zabývat rozdělením motivace na reciproční, nerozvinutou a normativní, tak jak jsou definovány v teoretické části této práce (kapitola č. 1.7.2), převažuje u informantů motivace reciproční, tedy vnímání dobrovolnictví jako spojení vlastního prospěchu a dobra pro druhé. Nicméně u studentů ZSF SPP se mísí s motivací nerozvinutou, tedy pocit, že díky dobrovolnictví se informanti podílejí na šíření dobré věci a věnují se smysluplné aktivitě.

5.1 Doporučení

Jelikož výsledky bakalářské práce mohou sloužit dobrovolnickým centrům jako informační materiál pro propagaci a nábor dobrovolníků z řad studentů vybraných fakult a oborů (ZSF SPP a FEK OPP), považuje autorka za vhodné navrhnout doporučení těmto dobrovolnickým centrům. Doporučení se bude týkat toho, jak vzbudit u studentů ZSF SPP a FEK OPP zájem o dobrovolnickou činnost.

Nejdříve by bylo vhodné komunikovat, kde všude mohou studenti vykovávat dobrovolnickou činnost, a dále, že dobrovolnická činnost nemusí zabírat mnoho času v týdenním harmonogramu. Toto doporučení je udáváno na základě výsledků kvalitativního výzkumu, ve kterém informanti uvedli, že si nemyslí, že by existoval rozdíl v motivaci těch, kteří se dobrovolnictví věnují dlouhodobě, či krátkodobě. Informanti byli přesvědčeni, že pokud se někdo věnuje dobrovolnictví krátkodobě,

zejména jednorázově, je to proto, že nemá dostatek informací, kde dobrovolnickou činnost vykovávat a zároveň si informanti myslí, že k výkonu dobrovolnické činnosti nemá potenciální zájemce dostatek času. Tyto názory může podpořit i kvantitativní výzkum Pipkové (2013), který byl v této souvislosti zmíněn v kapitole č. 5.

Pokud by dobrovolnická centra chtěla zaujmout studenty ZSF SPP měla by ve svém propagačním materiálu zmínit slovní spojení, jako prozkoumej různé kariérové možnosti, získej praxi, poznej nové lidi a udělej něco pro společnost.

V případě, že by dobrovolnická centra měla zájem o studenty FEK OPP, měla by v propagačním materiálu zdůraznit, že zde mohou studenti získat nové zkušenosti (v oblasti fundraisingu, podáváníí projektů), poznat nové lidi a naučit se, jak s lidmi jednat.

Doporučení jsou založena na výsledcích kvantitativního i kvalitativního výzkumu, které je možné shlédnout v předchozích kapitolách této bakalářské práce.

6 Závěr

Bakalářská práce s názvem *Dobrovolnictví a motivace k němu z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty a studentů Ekonomické fakulty* si kladla za cíl porovnat faktory, které souvisí s motivací k vykonávání dobrovolnictví u studentů Zdravotně sociální fakulty (obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma) a studentů Ekonomické fakulty (obor Obchodní podnikání, prezenční forma), Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích.

Bakalářská práce byla rozdělena do dvou provázaných celků. První část se věnovala popisu současného stavu a byla tak částí teoretickou.

Ve druhé, tedy praktické části, byl představen cíl práce a výzkumné otázky, které byly formulovány tak, aby vedly k naplnění cíle práce. Dále byla popsána metodika, tedy postup, díky němuž byla data získána a zpracována.

Data byla získána kvantitativním i kvalitativním výzkumem. Pro kvantitativní výzkum byla zvolena metoda dotazování, technika dotazník vlastní konstrukce, s využitím upraveného dotazníku VFI od E. G. Claryho a M. Snydera (1998). Kvalitativní výzkum byl proveden metodou dotazování, technikou rozhovor. Rozhovor měl podobu polostrukturovaného rozhovoru.

V praktické části byly představeny výsledky výzkumů. Samotné porovnání a zhodnocení výsledků, včetně zodpovězení výzkumných otázek bylo provedeno v části bakalářské práce s názvem diskuse výsledků.

V diskusi výsledků bylo konstatováno, že studenti ZSF SPP se věnují dobrovolnictví častěji, než studenti FEK OPP. Toto konstatování bylo zároveň odpovědí na první výzkumnou otázku.

Druhá výzkumná otázka byla zodpovězena díky kvalitativnímu výzkumu. V něm bylo zjištěno, že informanti ZSF SPP jsou k výkonu dobrovolnické činnosti vedeni zejména motivem hodnot a kariéry. Oproti tomu informanti FEK OPP jsou k výkonu dobrovolnictví motivováni spíše motivem osobní růst, čili získání nových zkušeností a dovedností.

Odpověď na třetí výzkumnou otázku byla získána kvalitativním výzkumem. Z něj poté vyplynulo, že pro studenty ZSF SPP je motivací k prosociálnímu chování, zejména možnost prozkoumat rozličné kariérové možnosti a možnost toho, že se jim otevrou dveře pro budoucí povolání a také pocit, že je důležité pomáhat ostatním a pocit občanské povinnosti. Výrok o získání důležitých kontaktů pro svoji budoucí práci viděli informanti odlišně, často uváděli, že v tomto případě nebude rozdíl v motivaci mezi obory studia, ale v tom, v jaké oblasti dobrovolník působí. V případě studentů FEK OPP nebyl prokázán žádný výrok jako statisticky významnější, nicméně z kvalitativního výzkumu vyplynulo, že pro informaty z toho oboru studia je důležité získat nové zkušenosti, dovednosti a prozkoumat své slabé a silné stránky.

Odpovědět na třetí výzkumnou otázku bylo možné i z pohledu Tošnera a Sozanské (2006). V tomto ohledu bylo tedy zjištěno, že u informantů FEK OPP se jedná o motivaci reciproční a v případě informantů ZSF SPP se jedná o kombinaci motivace reciproční a nerozvinuté.

Část práce byla věnována návrhům doporučení těm dobrovolnickým centrům, které by chtěly získat dobrovolníky z řad studentů, na nichž byl výzkum prováděn.

Na závěr této bakalářské práce by autorka ráda zmínila, že během zpracovávání práce vyvstalo několik dalších témat. Jedním z největších témat, které by mohlo být námětem pro další výzkumy je změna výroků u jednotlivých funkcí VFI dotazníku, jelikož je patrné, že novější výzkumy již nemohou s původními výroky pracovat.

Seznam zdrojů

ARNETT, J., 2004. *Emerging adulthood: the winding road from the late teens through the twenties* [online]. New York: Oxford University Press, 2004 [cit. 2015-06-02]. Dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10103683>.

BOČEK, J. a O. LOCHMAN, 2012. *Voluntarily Across the Border: practical Guide on Organizing Cross-Border Volunteer Projects for Newcomer Organizations*. Praha: Agnes, 2012. 26 s. [online]. © 2012 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://helliwood.mind.de/fjsprojects/SID/0d972eb3b404889126c104517ab9b935/media/pdf/330.pdf>

BŘÍZOVÁ, B. a Š. KOUBOVÁ, 2008. *Význam výcviku dobrovolníků ve zdravotně sociální sféře*. Kontakt. Červen 2008, ročník 10, číslo 1., s. 125-132. ISSN 1212-4117.

CLARY, E. G. a M SNYDER, 1998. *Understanding and Assessing the Motivations of Volunteers: A Functional Approach*. Journal of Personality and Social Psychology, 1998, Vol. 74, No. 6, p. 1516-1530. Copyright 1998 by the American Psychological Association, Inc. 0022-3514/98\$3.00.

DEKKER, P., a L. HALMAN, 2012. *The Values of Volunteering: Cross-Cultural Perspectives*. Berlin: Springer Science & Business Media, 2012. ISBN 9781461501459.

DISMAN, M. 2011. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 4., nezměn. vyd. Praha: Karolinum. 372 s. ISBN 978-80-246-1966-8.

DOBROVOLNÍK, 2014a. Oblasti dobrovolnictví. In: *Dobrovolnik.cz*. [online]. ©2014 [cit. 2014-07-14]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/vseobecna-deklarace-o-dobrovolnictvi/>.

DOBROVOLNIK, 2014b. Dobrovolnictví v církvích a náboženských společnostech. In: *Dobrovolnik.cz* [online]. ©2014 [cit. 2014-07-31]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi-v-cirkvich-a-nabozenskyh-spolecnostech/>

DOBROVOLNÍK, 2015. Novelizace zákona o dobrovolnické službě.

In: Dobrovolnik.cz [online]. © 2015 [cit. 2014-07-26]. Dostupné z:

<http://www.dobrovolnik.cz/management-dobrovolnictvi/>

[dobrovolnictvi-a-paragrafy/novela-zakona-o-dobrovolnicke-sluzbe/](http://www.dobrovolnik.cz/management-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-a-paragrafy/novela-zakona-o-dobrovolnicke-sluzbe/)

DOLEŽALOVÁ, K. a L. KUBOVÝ, 2014. Dobrovolnictví v kultuře.

In: Dobrovolnik.cz [online]. © 2014 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

<http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-v-kulture/>

EVROPSKÁ DOBROVOLNÁ ŠLUŽBA, 2007. Evropská dobrovolná služba. *In:*

Evs.cz [online]. © 2007 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: <http://www.evs.cz/>.

FRANCIS, J. E., 2011. *The Functions and Norms That Drive University Student Volunteering. Journal of Nonprofit and Voluntary Sector Marketing*. February 2011, Vol. 16, Issue 1, p. 1-12. DOI: 10.1002/nvsm.390.

FRIČ, P. a M. VÁVRA, 2012. *Tři tváře komunitního dobrovolnictví: neformální pomoc, organizovaná práce a virtuální aktivismus*. Praha: Agnes, 2012. 137 s. ISBN 978-80-903696-9-6.

FRIČ, P., a kol., 2001a. *Dárcovství a dobrovolnictví v České republice: (výsledky výzkumu NROS a Agnes)*. Vyd. 1. Praha: NROS. 115 s. ISBN 80-902633-7-2.

FRIČ, P., a kol., 2001b. *Neziskový sektor v ČR: výsledky mezinárodního srovnávacího projektu Johns Hopkins University*. Praha: Eurolex Bohemia. 203 s. ISBN 80-86432-04-1.

FRIČ, P., POSPÍŠILOVÁ, T., a kol., 2010. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. [online]. Praha: AGNES o. s., 212s. [cit. 2014-07-20] Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/res/data/024/002868.pdf>.

HARTL, P. a H. HARTLOVÁ, 2010. *Psychologický slovník*. Vyd. 4., V Portálu 1. Praha: Portál, 2010. 797 s. ISBN 978-80-7367-686-5.

HASKI-LEVENTHAL, D., a kol. 2008. *Students' Vocational Choices and Voluntary Action: A 12-Nation Study. Voluntas: International Journal of Voluntary* [online]. 2008, Vol. 19, Issue 1, p. 1-21. DOI: 10.1007/s11266-008-9052-1. ISSN 09578765.

HENDL, J., 2012. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál. 407 s. ISBN 978-80-262-0219-6.

HESTIA, 2014. O dobrovolnictví. In: *Hest.cz* [online]. ©2014 [cit. 2014-07-14]. Dostupné z: <http://www.hest.cz/cs-CZ/o-hestia/o-dobrovolnictvi>.

HOLDSWORTH, C., 2010. *Volunteering, choice and control: a case study of higher education student volunteering*. Journal of Youth Studies. March 2014, Vol. 17, Issue 2, p. 204-219. DOI: 10.1080/13676261.2013.815702.

HORÁKOVÁ, L., 2001. *Mezinárodní rok dobrovolníků a jeho vztah k dobrovolnické práci při ochraně památek a přírody*. In: Dobrovolnictví a dárcovství - obnova občanských ctností: sborník z mezinárodní konference konané 7. - 9. června 2001 v Kroměříži. Kroměříž: Klub UNESCO, 2001. 91, 57, 24 s. ISBN 80-85945-27-4.

ISENIOR., 2014. Dobrovolníkem v seniorském věku? Proč ne. In: *ISenior.cz* [online]. © 2014 [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.isenior.cz/zajimavosti/dobrovolnikem-v-seniorskem-veku-proc-ne>.

JANÍČKOVÁ, R. a V. ZMEŠKALOVÁ, 2011. *Metodika práce s dobrovolníky*. Vyd. 1. Praha: Středisko náhradní rodinné péče. 56 s. ISBN 978-80-87455-07-4.

KALINA, K. a kol., 2008. *Základy klinické adiktologie*. Vyd. 1. Praha: Grada. 388 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1411-0.

KLEPAČ, F., 2006. *Metodika programu rozvoj dobrovolnictví* [online]. © 2006 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: http://www.dcul.cz/pdf/METODIKA_programu_ROZVOJ_DOBROVOLNICTVI_UK.pdf.

KLIMEŠOVÁ, A., *Motivace k dobrovolnictví*. České Budějovice, 2012. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta.

KOVÁŘ, D., 2014. Dobrovolnictví ve sportu. In: *Dobrovolnik.cz* [online]. © 2014 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.dobrovolnik.cz/oblasti-dobrovolnictvi/dobrovolnictvi-ve-sportu/>.

KRÁTKÁ, K. a H. PERNICOVÁ., 2011. *Historie a současnost dobrovolnictví v České republice* [online]. © Za sebevědomé Tišnovsko, o.s., listopad 2010, Tišnov [cit. 2014-07-23]. Dostupné z:

http://sebevedome.tisnovsko.eu/download/dobrovolnictvi_CR_final.pdf.

MARKOVÁ, M. *Povědomí studentů Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity o dobrovolnictví v České republice a ve světě*. České Budějovice, 2014. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, Katedra sociální práce.

MATOUŠEK, O. a kol., 2008. *Metody a řízení sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál. 380 s. ISBN 978-80-7367-502-8.

MATOUŠEK, O. a kol., 2012. *Základy sociální práce*. Vyd. 3. Praha: Portál. 309 s. ISBN 978-80-262-0211-0.

MATOUŠEK, O., 2003. *Slovník sociální práce*. Vyd. 1. Praha: Portál. 287 s. ISBN 80-7178-549-0.

MINISTERSTVO KULTURY, 2010. *Metodické doporučení Ministerstva kultury ČR pro dobrovolnictví v kultuře a umění online*. © 2007-2010 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: <http://www.svkhk.cz/getattachment/2e82c936-33f2-40e2-8e66-e84983335049/Dobrovolnictvi-v-knihovnach.aspx>.

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY, 2014. *Evropský rok dobrovolnictví*. In. Msmt.cz [online]. © 2013-2014 [cit. 2014-07-24]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/evropsky-rok-dobrovolnictvi?highlightWords=evropsk%C3%BD+rok+dobrovolnictv%C3%AD>

MIOVSKÝ, M., 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada. 332 s. Psyché. ISBN 80-247-1362-4.

MLČÁK, Z. a J., ŠAMAJOVÁ. 2013. *Motivace, intenzita a trvání dobrovolnické aktivity*. *Psychologie a její kontexty*. 2013, ročník 4, číslo 1., s. 29-36. [online]. © 2013 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: http://psychkont.osu.cz/fulltext/2013/Mlcak,Samajova_2013_1.pdf.

MLČÁK, Z., 2010. *Prosociální chování v kontextu dispozičních aspektů osobnosti*. Vyd. 1. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, Filozofická fakulta. 236 s. Spis OU; č. 227/2010. ISBN 978-80-7368-857-8.

MÜLLEROVÁ, M., 2011. *Dobrovolníci pro kulturu: Dobrovolnická činnost v kulturních organizacích* [online]. © 2006 [cit. 2014-07-23]. Dostupné z: <http://www.programculture.cz/media/document/dobrovolnici-pro-kulturu.pdf>.

NEUHÖFEROVÁ, M. *Dobrovolnická participace a motivace k dobrovolnictví – Komparativní analýza studentů vybraných studijních oborů*. Praha, 2006. Univerzita Karlova v Praze, Fakulta humanitních studií.

OSN, 2005. Zpravodajství. In: *Osn.cz* [online]. © 2005 [cit. 2014-07-24]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/zpravodajstvi/zpravy/zprava.php?id=862>

PENNER, L. A., 2002. *Dispositional and Organizational Influences on Sustained Volunteerism: An Interactionist Perspective*. Journal of Social Issues. January 2002, Vol. 58, Issue 3, p. 447-467. DOI: 10.1111/1540-4560.00270.

PIPKOVÁ, Š. *Dobrovolnictvá studentů vysokých škol – motivace, trendy, vývoj*. České Budějovice, 2013. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta.

SENECA, 1992. *O dobrodiních*. Překlad Václav Bahník. 1. vyd. v tomto souboru. Praha: Svoboda. 376 s. Antická knihovna; Sv. 63. ISBN 80-205-0168-1.

STUDIUM PSYCHOLOGIE, 2012. Altruismus. In: *Studium-psychologie.cz* [online]. © 2012 [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.studium-psychologie.cz/socialni-psychologie/7-altruismus.html>.

ŠIMKOVÁ, S., 2011. *Dobrovolníci mění svět: sborník příkladů dobré praxe: Evropský rok dobrovolnictví*. [Praha]: Národní institut dětí a mládeže MŠMT, 2011. 119 s. ISBN 978-80-87449-15-8. Dostupné také z: <http://www.dobrovolnik.cz/res/data/016/001948.pdf>.

ŠOJDROVÁ, M., 2007. Dobrovolníci za našimi hranicemi, příklady legislativní praxe. In: *Dobrovolnictví bez hranic. Kroměříž, 2007*. Sborník [online]. [cit. 2014-07-30]. Dostupné z: <http://www.sojdrova.cz/rservice.php?akce=tisk&cislocclanku=2007051601>

ŠORMOVÁ, L. a A. KLÉGROVÁ, 2006. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.

ŠVESTKOVÁ, R., 2005. *Minulost a současnost dobrovolnictví*. Kontakt. Listopad 2005, ročník 7, číslo 3-4., s. 318-322. ISSN 1212-4117.

TOŠNER, J. a O. SOZANSKÁ. 2006. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 2. Praha: Portál. 149 s. ISBN 80-7367-178-6.

VACÍNOVÁ, M. a M. LANGOVÁ, 2011. *Vybrané kapitoly z psychologie*. Vyd. 1. V Praze: Československý spisovatel. 159 s. ISBN 978-80-7459-014-6.

VÁGNEROVÁ, M., 2008. *Vývojová psychologie. II., Dospělost a stáří*. Vyd. 1. Praha: Karolinum. 461 s. ISBN 978-80-246-1318-5.

VÝROST, J. a I. SLAMĚNÍK, 2008. *Sociální psychologie. 2., přeprac. a rozš. vyd.* Praha: Grada. 404 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1428-8.

YMCA, 2007. *Dobrovolnictví*. In: *Usti.ymca.cz* [online]. ©2007 [cit. 2014-07-14]. Dostupné z: <http://www.usti.ymca.cz/onas/dobrovolnictvi/>

ZÁKONY PRO LIDI, 2014. Předpis č. 86/2014 Sb. In: *Zakonyprolidi.cz* [online]. © 2010-2015 [cit. 2014-10-23]. Dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz/cs/2014-86>

ZÁŠKODNÁ, H. a Z. MLČÁK, 2009. *Osobnostní aspekty prosociálního chování a empatie*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2009. 391 s. ISBN 978-80-7387-306-6.

Seznam grafů

Graf 1 Pohlaví.....	32
Graf 2 Fakulta a obor studia	33
Graf 3 Ročník studia	33
Graf 4 Dobrovolnictví.....	34
Graf 5 Dobrovolnictví dle studovaného oboru	34
Graf 6 Doba trvání dobrovolnictví.....	35
Graf 7 Doba trvání dobrovolnictví dle oboru studia.....	35
Graf 8 Oblast dobrovolnictví	36
Graf 9 Oblast dobrovolnictví ZSF SPP.....	37
Graf 10 Oblast zdravotnictví FEK OPP.....	38
Graf 11 Motiv vedoucí k dobrovolnictví	39
Graf 12 Motiv vedoucí k dobrovolnictví dle oboru studia	39

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma pomáhajícího chování, prosociálního chování a altruismu	21
--	----

Seznam tabulek

Tabulka 1 Porovnání jednotlivých výroků.....	42
Tabulka 2 Chi-Square test dobré shody.....	43
Tabulka 3 Základní charakteristika.....	44
Tabulka 4 Oblast dobrovolnictví	44
Tabulka 5 Motivy vedoucí k dobrovolnictví	45
Tabulka 6 Existence rozdílu v motivaci u krátkodobých a dlouhodobých dobrovolníků	45
Tabulka 7 Motivace k setrvání u dobrovolnictví	46
Tabulka 8 Sociální motiv x sociální funkce.....	47
Tabulka 9 Výrok: Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání	47
Tabulka 10 Výrok: Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci	48
Tabulka 11 Výrok: Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.....	49
Tabulka 12 Výrok: Cítím, že je důležité pomáhat ostatním	49
Tabulka 13 Výrok: Je to moje občanská povinnost.....	50
Tabulka 14 Přiřazení výroků jednotlivým funkcím dotazníku VFI.....	73
Tabulka 15 Přiřazení výroků jednotlivým funkcím dotazníku VFI.....	74
Tabulka 16 Výsledek faktorové analýzy	75
Tabulka 17 Výsledek faktorové analýzy	76

Seznam příloh

Příloha 1 Dotazník	69
Příloha 2 Rozhovor	72
Příloha 3 Přiřazení výroků k jednotlivým funkcím	73
Příloha 4 Vyhodnocení - nejvýznamnější výroky.....	75

Přílohy

Příloha 1 Dotazník

Dobrý den, vážení respondenti,
jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a ráda bych Vás poprosila o vyplnění následujícího dotazníku. Dotazník slouží jako zdroj informací k mé bakalářské práci, jejíž téma zní „*Dobrovolnictví a motivace k němu z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty a studentů Ekonomické fakulty*“.

Dotazník je zcela anonymní.

Předem děkuji za Váš čas.

Jaké je Vaše pohlaví?

Žena

Muž

Kterou z těchto fakult a oborů studujete?

Zdravotně sociální fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě, prezenční forma.

Ekonomická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Obchodní podnikání, prezenční forma.

Ve kterém jste ročníku?

1.

2.

3.

Věnujete se dobrovolnictví?

Ano

Ne*

*Pokud jste odpověděl/a ne, nepokračujte dále. Děkuji za Váš čas.

Jak dlouho se dobrovolnictví věnujete?

Krátkodobě – ve lhůtě do tří měsíců, jednorázové a příležitostné akce.

Dlouhodobě – nad tři měsíce.

V jaké oblasti působíte jako dobrovolník?

- Církevní a náboženská oblast.
- Ekologická oblast.
- Humanitní oblast a oblast ochrany lidských práv.
- Komunitní oblast.
- Kulturní oblast.
- Oblast sportu.
- Oblast sociálních služeb.
- Oblast zdravotnictví.
- Oblast vzdělávání/ dobrovolnictví s dětmi a mládeží.
- Jiná – prosím vypište: .....

Jaké motivy Vás vedly k dobrovolnictví?

- Kariéra (získat zkušenosti a kontakty pro budoucí kariéru).
- Sociální motivy (snaha posílit sociální vztahy).
- Osobní růst (snaha rozvíjet se).
- Hodnoty (pomoci méně šťastným a naplnit tak osobní hodnoty).
- Jiné – prosím vypište: .....
.....
.....

V následující tabulce budou uvedeny upravené otázky z dotazníku VFI od Claryho a Snydera (1998) .

Na škále 1 – 5 prosím ohodnoťte, jak důležité pro vás jsou jednotlivé důvody k vykonávání dobrovolnické činnosti.

1 = není důležité a 5 = velmi důležité

Výrok	1	2	3	4	5
1. Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.					
2. Moji přátelé se věnují dobrovolnictví.					
3. Soucítím s těmi, kdo neměli v životě takové štěstí, jako já.					
4. Lidé, na kterých mi záleží, chtějí, abych dobrovolničil/a.					
5. Dobrovolnictví mi pomáhá cítit se významný/á (důležitý/á).					
6. Lidé, které znám se zajímají o práci pro komunitu, kde žijeme.					

Výrok	1	2	3	4	5
7. Bez ohledu na to, jak špatně se cítím, dobrovolnictví mi pomáhá zapomenout na starosti.					
8. Upřímně se zajímám o skupinu, které pomáhám.					
9. Díky dobrovolnictví se cítím méně osaměle.					
10. Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci.					
11. Díky dobrovolnictví se necítím tak provinile za to, že mám v životě větší štěstí, než jiní.					
12. Mohu se naučit více o případu (klientovi), kterému pomáhám.					
13. Dobrovolnictví zvyšuje moje sebevědomí.					
14. Dobrovolnictví mi umožňuje získat nový úhel pohledu na věci.					
15. Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.					
16. Soucítím s lidmi v nouzi.					
17. Ti, se kterými jsem si blízko, vysoce hodnotí dobrovolnickou činnost.					
18. Dobrovolnictví mi umožňuje učit se přímou cestou – zkušeností.					
19. Cítím, že je důležité pomáhat ostatním.					
20. Dobrovolnictví mi umožňuje zvládat osobní problémy.					
21. Dobrovolnictví mi pomůže uspět v mojí vybrané profesi.					
22. Mohu udělat něco pro případ (klienta), který je pro mne důležitý (pro něco, co je pro mne důležité).					
23. Dobrovolnictví je důležitá aktivita pro lidi, které znám nejlépe.					
24. Dobrovolnictví je dobrým únikem od mých osobních problémů.					
25. Mohu se naučit, jak jednat s různými lidmi.					
26. Dobrovolnictví mi umožňuje být potřebný/á.					
27. Dobrovolnictví mi umožňuje mít lepší mínění o sobě samé/m.					
28. Dobrovolnictví bude vypadat dobře v životopise.					
29. Dobrovolnictví je způsob, jak si najít nové přátele.					
30. Mohu tak prozkoumat své silné stránky.					
31. Chtěl/a jsem si odpočinout od školy a jiných povinností.					
32. Chtěl/a jsem se věnovat nějaké zajímavé činnosti, ve svém volném čase.					
33. Baví mě to.					
34. Je to moje občanská povinnost.					
35. Náboženské přesvědčení.					
36. Je to příležitost splatit svůj dluh vůči společnosti, do které patřím.					

Zdroj: Clary a Snyder, 1998. Upraveno autorem.

V rámci bakalářské práce budu provádět i kvalitativní výzkum technikou rozhovoru. Pokud máte chuť a čas zúčastnit se rozhovoru, napište mi prosím na e-mail: Bezstarostioval@seznam.cz.

Mockrát děkuji za Váš čas.

Příloha 2 Rozhovor

Ahoj, jmenuji se Leona Bezstarostiová a sešli jsme se kvůli kvalitativnímu výzkumu, se kterým jsi souhlasil/a, když jsi mi v něm potvrdil/a účast prostřednictvím e – mailu.

Tento rozhovor bude sloužit jako podklad pro bakalářskou práci s názvem Dobrovolnictví a motivace k němu z pohledu studentů Zdravotně sociální fakulty a studentů Ekonomické fakulty.

Mojí první otázkou je, zda souhlasíš se zpracováním rozhovoru ve výše zmíněné souvislosti?

Charakteristika:

Jaké je tvé křestní jméno, či přezdívka, pod kterou Tě mohu vést ve své bakalářské práci?

Jsi studentem/kou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity, obor Sociální práce ve veřejné správě, nebo Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity, obor Obchodní podnikání?

Ve kterém jsi ročníku?

Dobrovolnictví se věnuješ krátkodobě, nebo dlouhodobě?

Ve které oblasti jsi dobrovolníkem?

Motivace:

Co Tě vedlo k tomu stát se dobrovolníkem?

Existuje podle tebe rozdíl v motivaci těch, kteří se věnují dobrovolnictví krátkodobě a těmi, kteří se mu věnují dlouhodobě?

Co tě vede k tomu, že v dobrovolnictví setrváváš/ že dobrovolnické aktivity provozuješ opakovaně?

V dotazníku byl nejvíce volen motiv sociální vztahy, v další části se ovšem nepotvrdila sociální funkce motivace. (Ukazují v dotazníku příslušné otázky a vysvětlují rozdíl). Co si o tom myslíš?

Budu Ti teď říkat výroky, které jsou pro studenty Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Sociální práce ve veřejné správě statisticky významnější, než pro studenty Ekonomické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, obor Obchodní podnikání. Řekni prosím ke každému, proč si myslíš, že tomu tak je.

- Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.
- Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci.
- Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.
- Cítím, že je důležité pomáhat ostatním.
- Je to moje občanská povinnost.

Příloha 3 Přiřazení výroků k jednotlivým funkcím

Tabulka 14 Přiřazení výroků jednotlivým funkcím dotazníku VFI

Výrok		Faktor							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Sociální	Moji přátelé se věnují dobrovolnictví.	,667				-,442			
	Lidé, na kterých mi záleží, chtějí, abych dobrovolničil/a.	,436	,355	,422					
	Lidé, které znám se zajímají o práci pro komunitu, kde žijeme.	-,431	-,432					,351	
	Ti, se kterými jsem si blízko, vysoce hodnotí dobrovolnickou činnost.	,317	,324		,572				
	Dobrovolnictví je důležitá aktivita pro lidi, které znám nejlépe.			-,559	,506		-,380		
Ochranná	Bez ohledu na to, jak špatně se cítím, dobrovolnictví mi pomáhá zapomenout na starosti.	-,473	,486						-,342
	Díky dobrovolnictví se cítím méně osaměle.	-,359	,359	538	,497				
	Díky dobrovolnictví se necítím tak provinile za to, že mám v životě větší štěstí než ostatní.		,348	-,530			-,323	-,313	
	Dobrovolnictví mi umožňuje zvládat osobní problémy.	,441				,656			
	Dobrovolnictví je dobrým únikem od mých osobních problémů.		,547						
Zkušenostní	Mohu se naučit více o případu (klientovi), kterému pomáhám.	-,303	,575			-,332	396		
	Dobrovolnictví mi umožňuje získat nový úhel pohledu na věci.	-,420			-,528	,321			
	Dobrovolnictví mi umožňuje učit se přímou cestou – zkušeností.	,320	,570						
	Mohu se naučit, jak jednat s různými lidmi.		,779					-,304	
	Mohu tak prozkoumat své silné stránky.	-,307	,482						,431
Hodnotová	Soucítím s těmi, kdo neměli v životě takové štěstí, jako já.	,717				-,512			
	Upřímně se zajímám o skupinu, které pomáhám.	,463		-,459				,410	
	Soucítím s lidmi v nouzi.	-,305		-,514		,379			
	Cítím, že je důležité ostatním pomáhat.	-,702							
	Mohu udělat něco pro případ (klienta), který je pro mne důležitý (pro něco, co je pro mne důležité).	,557						-,515	,382

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabulka 15 Přiřazení výroků jednotlivým funkcím dotazníku VFI

Výrok		Faktor							
		1	2	3	4	5	6	7	8
Podpurná	Dobrovolnictví mi pomáhá cítit se významný/á (důležitý/á).		-,403	,351	,384		-,451		
	Dobrovolnictví zvyšuje moje sebevědomí.	-,370	-,599					-,422	
	Dobrovolnictví mi umožňuje být potřebný/á .			,610		-,302	321		
	Dobrovolnictví mi umožňuje mít lepší mínění o sobě samé/m.		-,460			-,549			
	Dobrovolnictví je způsob, jak si najít nové přátele.	,684							
Normativní	Je to moje občanská povinnost.	,780		,317					
	Náboženské přesvědčení.		,629						
	Je to příležitost splatit svůj dluh vůči společnosti, do které patřím.		,547						
Hedonistická	Chtěl/a jsem si odpočinout od školy a jiných povinností.	-,444		,309		,518	-,365		
	Baví mě to.	-,484	,379	,326			,313		
	Chtěl/a jsem se věnovat nějaké zajímavé činnosti, ve svém volném čase.	-,446					,431	,442	
Kariérní	Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.		-,459	,365					,442
	Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci.		-,370		-,605	-,332			
	Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.			,302	,412	,336	,485		
	Dobrovolnictví mi pomůže uspět v mojí vybrané profesi.	-,339	-,431			-,550			
	Dobrovolnictví bude vypadat dobře v životopise.	,709							

Zdroj: Vlastní výzkum.

Příloha 4 Vyhodnocení - nejvýznamnější výroky

Tabulka 16 Výsledek faktorové analýzy

Funkce	Výrok	Průměr hodnot		
		ZSF SPP	FEK OPP	Stud. celkem
Sociální	Moji přátelé se věnují dobrovolnictví.	3,143	3,000	3,100
	Lidé, na kterých mi záleží, chtějí, abych dobrovolničil/a.	3,190	2,000	2,833
	Lidé, které znám se zajímají o práci pro komunitu, kde žijeme.	3,576	2,788	3,237
	Ti, se kterými jsem si blízko, vysoce hodnotí dobrovolnickou činnost.	3,100	2,322	2,777
	Dobrovolnictví je důležitá aktivita pro lidi, které znám nejlépe.	3,195	2,566	2,943
Ochranná	Bez ohledu na to, jak špatně se cítím, dobrovolnictví mi pomáhá zapomenout na starosti.	2,857	2,111	2,633
	Díky dobrovolnictví se cítím méně osaměle.	2,952	2,778	2,900
	Díky dobrovolnictví se necítím tak provinile za to, že mám v životě větší štěstí než ostatní.	3,048	1,889	2,700
	Dobrovolnictví mi umožňuje zvládat osobní problémy.	2,561	1,899	2,377
	Dobrovolnictví je dobrým únikem od mých osobních problémů.	2,571	2,333	2,500
Zkušenostní	Mohu se naučit více o případu (klientovi), kterému pomáhám.	3,524	3,111	3,400
	Dobrovolnictví mi umožňuje získat nový úhel pohledu na věci.	3,534	3,778	3,610
	Dobrovolnictví mi umožňuje učit se přímou cestou – zkušeností.	3,677	3,677	3,677
	Mohu se naučit, jak jednat s různými lidmi.	3,286	4,111	3,533
	Mohu tak prozkoumat své silné stránky.	3,190	4,222	3,500
Hodnotová	Soucítím s těmi, kdo neměli v životě takové štěstí, jako já.	3,571	2,889	3,367
	Upřímně se zajímám o skupinu, které pomáhám.	3,762	3,556	3,700
	Soucítím s lidmi v nouzi.	3,333	2,556	3,100
	Cítím, že je důležité ostatním pomáhat.	4,000	3,333	3,800
	Mohu udělat něco pro případ (klienta), který je pro mne důležitý (pro něco, co je pro mne důležité).	3,667	3,556	3,633

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabulka 17 Výsledek faktorové analýzy

Funkce	Výrok	Průměr hodnot		
		ZSF SPP	FEK OPP	Stud. celkem
Kariérní	Dobrovolnictví mi otevře dveře pro budoucí povolání.	3,571	2,444	3,233
	Získám nové kontakty, které využiji pro svoji budoucí práci.	3,148	2,657	2,943
	Dobrovolnictví mi umožňuje prozkoumat rozličné kariérové možnosti.	3,238	2,667	3,067
	Dobrovolnictví mi pomůže uspět v mojí vybrané profesi.	3,095	2,556	2,933
	Dobrovolnictví bude vypadat dobře v životopise.	3,571	2,889	3,367
Podpůrná	Dobrovolnictví mi pomáhá cítit se významný/á (důležitý/á).	3,048	2,556	2,900
	Dobrovolnictví zvyšuje moje sebevědomí.	3,143	2,444	2,933
	Dobrovolnictví mi umožňuje být potřebný/á .	3,290	3,212	3,210
	Dobrovolnictví mi umožňuje mít lepší mínění o sobě samé/m.	3,239	3,001	3,168
	Dobrovolnictví je způsob, jak si najít nové přátele.	3,333	3,778	3,467
Norma- tivní	Je to moje občanská povinnost.	4,286	3,222	4,000
	Náboženské přesvědčení.	2,143	1,444	1,933
	Je to příležitost splatit svůj dluh vůči společnosti, do které patřím.	4,286	3,333	3,967
Hédo- nistič- ká	Chtěl/a jsem si odpočinout od školy a jiných povinností.	2,810	2,444	2,700
	Baví mě to.	4,048	3,889	4,000
	Chtěl/a jsem se věnovat nějaké zajímavé činnosti, ve svém volném čase.	3,429	2,667	3,200

Zdroj: Vlastní výzkum.

*Pět nejdůležitějších výroků pro jednotlivé studijní obory, i pro oba studijní obory dohromady, je vyznačeno tučně v poli s hodnotami.